ЎзССР Давлат китоб палатаси

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

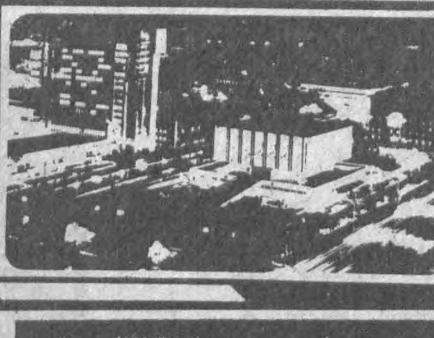

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 87 (8. 285) ◆ 1993 йил 17 май, душанба ◆ Нархи 5 сўм

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг биринчи котиби М. М. Расулов бошчилигидаги Ўзбекистон ХДП делегацияси Хитой Халқ Республикаси раҳбариятининг таклифига ва ўзаро келишувга мувофиқ Пекинга жўнаб кетди.

● «Давлат сирларини сақлаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни амалга киритилди.

● Бухорода Жанубий Корея ва Италия фирмалари билан ҳамкорликда қўшма корхона ташкил этилди. Шу йил июль бошидан бошлаб унда «Голдстар» рангли телевизорлари ҳамда пардозловчи бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришга киришилади.

● Яқин вақт ичида Ўзбекистонга 1000 та «Мерседес — Бенц Доган» енгил автомобиллари келиши кутилмоқда. Улардан 400 тасидан Тошкентда такси сифатида фойдаланиш режаланган.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Москвада Россия Президенти Борис Ельцин билан Грузия Давлат кенгашининг раиси Эдуард Шеварднадзе ўртасида бўлиб ўтган музокаралар натижасида 20 майдан бошлаб грузин-абхаз можароси давом этаётган Сухуми шаҳри атрофида ўт очишни тўхтатишга келишиб олинди.

● Тожикистонга Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котибининг махсус вакили И. Китани келди.

● Россия иш билан бандлик хизмати маълумотларига кўра, 1993 йилда бу мамлакатда ишсизлар сони 5 миллион кишини ташкил этиши мумкин. Бу меҳнатга лаёқатли аҳолининг етти фоизини ташкил этади.

● Бугун Москвада Озарбайжон маданияти кунлари бошланди.

ХОРИЖДА

● Америка Қўшма Штатлари «юлдуз урушлари» деб номланган стратегик мудофаа ташаббусидан воз кечишга қарор қилди. Маълумки, космосдан ҳужумга қарши ишлаб чиқилган бу дастур юзасидан ўн йил илмий тадқиқотлар олиб борилди. Ана шунга 30 миллиард доллар маблағ сарфланди.

● Янги Зеландиянинг бош вазири Ж. Болжер Японияни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари сафига қўшиш таклифини айтди. Маълумки, ҳозир бешта ядровий мамлакат — Англия, Хитой, Россия, АҚШ ва Франция Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари ҳисобланадилар.

● Халқаро тараққиёт уюшмаси Қирғизистонга 60 миллион доллар миқдорида биринчи қарз берилишини маълум қилди. Бу маблағлар хорижий мамлакатлардан мол ва маҳсулот харид қилишга ҳамда иқтисодий ислоҳотлар дастурини амалга оширишга кўмак беришга қаратилган.

● Канада ўз астронавтларининг Россиянинг «Мир» орбитал станциясида парвозини амалга оширишни мўлжалламоқда.

● Япония ҳукумати 1993 молиявий йил учун қўшимча бюджет лойиҳасини маъқуллади. Унда Россияга 350 миллион доллар миқдорида ёрдам кўрсатиш кўзда тутилган.

● Германия Тожикистонга табиий офат оқибатларини бартараф этишда ярим миллион немис маркаси миқдорида ёрдам кўрсатадиган бўлди.

● Финляндияда якунланган бокс бўйича жаҳон биринчилигида тошкентлик чарм қўлқоп устаси Ҳикматулла Аҳмедов кумуш медаль соҳиби бўлди. Бу жаҳон биринчилигида кубалик боксчилар 8 та, болгариялик спортчилар 2 та, Руминия ва Арманистон терма жамоалари аъзолари биттадан олтин медални қўлга киритдилар.

Ҳозирги кунда «Малика» трикотаж тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг маҳсулотлари нафақат республикамизда, балки чет элларда ҳам танилган. Чунки корхона маҳсулоти бошқаларникига қараганда ўзининг сифатлилиги билан ажралиб туради. Бунда корхона тўқув цехининг илғор ишчиси Саодат Эргашеванинг хизмати алоҳида эътиборга лойиқ. Нимага деганда у тўқилган матоларнинг ҳар доим сифатига эътиборни қаратади.

Экскаватор заводи жамоаси бугунги кунда хом ашё танқислигига қарамасдан ўзининг иш фаолиятини тўхтовсиз давом эттирмоқда. Бугунги кунда корхонада ишлаб чиқарилаётган экскаваторлар халқ хўжалигининг турли соҳаларида ишлатиляпти. Бунда корхонанинг механика цехи ишчиси Ҳамидулла Абдуллаевнинг ҳам ҳиссаси бор.

СУРАТЛАРДА: Саодат Эргашева ва Ҳамидулла Абдуллаевлар.

Абдусаттор Тўраев суратлари.

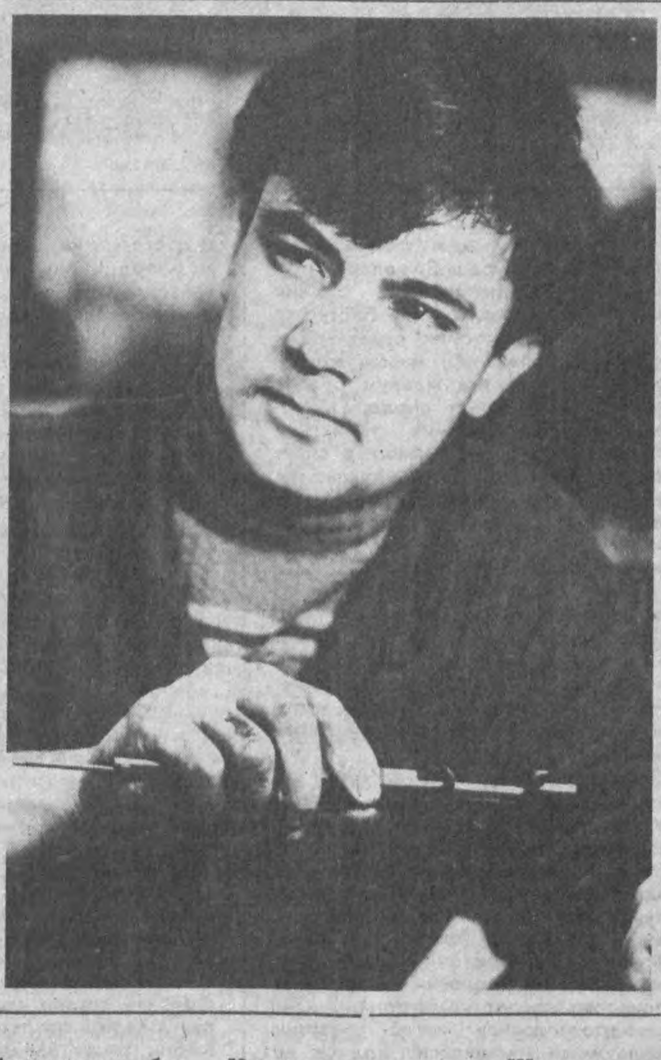

ФАХРИЙЛАРНИНГ ХАЙРЛИ ТИЛАКЛАРИ

ЙИЛЛАР, асрлар, вақту онлар ўткинчи. Яхшиямки инсонда хаёл бор, хотира бор, ўтган кунларни ёдга соладиган, тафаккурда тизилганларни бир-бир тасаввурдан ўтказадиган.

Яқинда Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси томонидан ўтказилган йиғинга ташриф буюрган фахрийлар ўтган жангу жадалларни, машаққатли кунларни эслаб сўз бошлашди. Ушбу истиқлол кунига етганлару етмаганлар борлигини таъкидлаб оғир тин олишди. Ўтиш даврининг қийинчиликлари ва унда Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг юритаётган одилона сиёсати, оталарча ғамхўрлиги борасида гап кетганда эса кўтаринки кайфиятда, фахр-ифтихор билан гапириб мамнуният изҳор этишди. Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига алоҳида ҳурмат-эътибор билан қараб келинаётгани ва Ғалаба байрами арафасида ҳар бирларига 10 минг сўмдан мукофот пули беришга Фармон чиқарилганлигидан, бениҳоя эъзозланаётганликларидан ниҳоятда руҳланганликларини билдиришди.

Абдураҳим ХАЛИЛОВ.

Газетанинг шу сонига

МУСТАҚИЛ ДАВЛАТЛАР ҲАМДЎСТЛИГИ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

14 МАЙ куни Москвада Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлатлари раҳбарларининг навбатдан ташқари ўнинчи учрашуви бўлиб ўтди. Учрашувда Россия, Украина, Беларусь, Қозоғистон, Тожикистон, Ўзбекистон, Туркманистон, Арманистон, Молдова, Қирғизистон раҳбарлари иштирок этдилар. Озарбайжон ва Грузия вакиллари учрашувда кузатувчилар сифатида қатнашдилар.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Ўзбекистон Республикасининг давлат делегациясига бошчилик қилди.

Москва учрашувида олтита масала муҳокама қилинди. Улар ичида асосийлари МДҲ иқтисодий иттифоқини ташкил этиш тўғрисидаги битим; Ҳамдўстлик мамлакатлари қатнашчиларининг бундан буёнги ҳамкорлигини кучайтириш бўйича ҳужжатларнинг лойиҳасини тайёрлаш дастури ҳақидаги; МДҲ мувофиқлаштирувчи маслаҳат комитети ҳақидаги; ижроия котибият тўғрисидаги, доимий ваколат ҳақидаги; Ҳамдўстликдаги қатнашувчи давлатларнинг низомий идоралари тўғрисидаги масалалар шулар жумласидандир.

Туркманистондан бошқа барча давлатлар раҳбарлари учрашув якуни тўғрисидаги Декларацияни имзоладилар. Туркманистон раҳбарлари бу ҳужжат билан яхши танишмаганлигини билдирдилар. Делегацияда Ҳамдўстлик мамлакатларининг ўзаро манфаатларини таъминлаш мақсадлари, корхоналарнинг эркин хўжалик алоқаларини унумли даражада юксалтириш, маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ва таъминотчилар алоқаларини ривожлантириш йўлларидаги барча ғовларни олиб ташлаш кўзда тутилади.

Иқтисодий иттифоқ йўлидаги энг яқин қадам сифатида давлатларнинг раҳбарлари божхона ҳамкорлигини ривожлантириш ва божхона иттифоқини ташкил этиш масаласини қўймоқдалар. Шунингдек, молиявий, пул кредити ва валюта сиёсатини мувофиқлаштиришни йўлга қўйиш зарурияти тўғрисида ҳам фикр билдирилди.

Учрашувда табиий офатдан зарар кўрган Тожикистонга зудлик билан ёрдам кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлатлари раҳбарларининг навбатдаги учрашувини Ереван шаҳрида 16 июнь куни ўтказиш режалаштирилди.

• • •

Учрашув тугагандан кейин Внуково—2 аэропортида Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикасининг давлат делегациясини Россия раҳбарлари, шунингдек учрашувда иштирок этган Ҳамдўстликда қатнашувчи мамлакатлар делегацияларининг раҳбарлари кузатиб қолдилар. Кузатувчилар орасида Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Юсуф Абдуллаев ҳам бор эди.

• • •

14 майдан 15 майга ўтар кечаси Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов ва давлат делегациясининг аъзолари Ватанларига қайтиб келдилар. Тошкент аэропортида Президентни ва унга ҳамроҳ бўлган кишиларни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Шавкат Йўлдошев, Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Абдулҳошим Муталов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси Мавлон Умурзоқов, Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Ҳамшаҳарларимиз дастурхонига

ҚУТ-БАРАКА КИРИТАЁТГАНЛАР

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ дастурхонини йил бўйи турли нозу неъматлар билан тўкин-сочин қилишда Тошкент шаҳар мева-сабзавот ишлаб чиқариш саноати бирлашмасининг ҳиссаси катта. Айниқса ҳозирги бозор иқтисодиёти даврида бирлашма маҳсулотларига бўлган талаб тобора ортиб бормоқда. Чунки корхона маҳсулотлари анча арзон. Сифати ҳам бозорникидан қолишмайди. Аҳолини мўл-кўл мева ва сабзавотлар билан таъминлашга бел боғлаган бирлашманинг шаҳримиз туманларида жойлашган корхоналари ишчи ва хизматчилари шу кунларда қандай ишларни амалга оширишмоқда? Уларнинг бу борадаги режалари билан яқиндан танишиш учун биз Юнусобод тумани улгуржи-чакана мева-сабзавот корхонасида бўлдик.

Холис гапни айтганда корхонага қарашли дўконларда сотилаётган маҳсулотларнинг турлари ва сифатидан қониқиш ҳосил қилдик. Буни биз билан суҳбатда бўлган харидорлар ҳам мамнуният билан эътироф этишди.

Масалан, биргина «Файз» дўконини олиб кўрайлик. Пештахталардан 30 хилдан ортиқ маҳсулот ўрин олган. Тартиб билан чиройли қилиб қўйилган неъматлар орасида олмадан тортиб турли кўкатларгача бор. Нархлари ҳам инсоф билан белгиланган. Картошка — 35 сўм, пиёз—5 сўм, сабзи—12 сўм, помидор—270 сўм, бодринг—150 сўм, лимон—250 сўм. Қолган маҳсулотлар нархлари ҳам мана шунақа ўртача даражада.

Корхонанинг Истиқлол кўчасида жойлашган «Музаффар ва Олой бозори қаршисидаги «Барака» сабзавот дўконлари хусусида ҳам илиқ гапларни айтиш мумкин.

— Бизга маҳсулотлар асосан Тошкент вилоятига қарашли хўжаликлардан келтирилади, — дейди корхона директори Абдувосиқ Юсупов. — Бу хўжаликлар шаҳар яқинида жойлашгани учун улар билан мустаҳкам алоқа боғлаганмиз. Жумладан, Ғуломмаҳмуд Абдуллаев, Турғун Мирзаев, Ҳасанбой номли жамоа хўжаликларидан ҳар куни ўнлаб тонна ҳар хил маҳсулотларни ташиб келтирамиз. Улар тўғри даладан дўконларга ташилади. Шунинг учун ҳам бу маҳсулотлар уринмаган, сифати яхши бўлади.

Бир кунда ўртача ҳисобда корхонамиз дўконларида 55—60 тонна картошка, 20—25 тонна пиёз, 7—8 тонна помидор, 3—4 тонна саримсоқ, 15 тонна бодринг, 10 тонна сабзи, 3 тонна олма, 3—4 тонна карам, 400—500 килограмм турли кўкатлар ва бошқа маҳсулотлар сотилади. Мана шу рақамлардан ҳам ишчи-хизматчиларимизнинг кундалик юмушларини тасаввур қилиш унчалик қийин бўлмаса керак. Агар режа билан иш тутмасак пештахталаримиз ҳувиллаб қолиши ҳеч гап эмас. Шунинг учун хўжаликлар билан олдиндан шартномалар тузиб олганмиз. Бир сўз билан айтадиган бўлсак бугун қайси хўжаликдан қанақа маҳсулот келтириш бизга беш қўлдек аён.

Шу ўринда бир гапни айтиб ўтиш жоиз. Биз фақат Тошкент вилояти далаларидан эмас, балки республикамизнинг бошқа вилоятлари билан ҳам маҳсулот етказиб бериш хусусида келишиб олганмиз. Масалан, Жиззах, Самарқанд, Сирдарё, Сурхондарё хўжаликларидан ҳам мунтазам равишда мева-сабзавотлар олиб турамиз.

Корхона хизматчилари аҳолининг кундалик талабини тўла қондириш учун турли тадбирларни амалга оширишмоқда. Ҳар йили «Бободеҳқонга раҳмат» кўрик-танлови ўтказиб турилади. Дўконлараро бу мусобақа йил бўйи давом этиб ҳафтанинг ҳар шанба, якшанба ва байрам кунлари ўтказилади. Танловнинг беш кишидан иборат ҳайъат аъзоси йил охирида унга якун чиқаради. Шунга кўра биринчи ўринни эгаллаган жамоага 30 минг сўм, иккинчи ва учинчи ўринларни қўлга киритганларга эса 20 ва 10 минг сўм пул мукофоти топширилади. Бундан ташқари мавсумда қовун сайли ва узум бозорлари ҳам ташкил этилади.

Аҳолига қулайлик яратиш мақсадида йилнинг тўрт фаслида одамлар гавжум бекатларда, майдонларда кундалик сайёр савдолар уюштирилади. Бу тадбир ҳам харидорларнинг узоғини яқин қилишда қўл келмоқда.

Корхонада қўшни республикалар хўжаликлари билан мол айирбошлаш ҳам кенг қулоч ёймоқда. Масалан, яқинда Олмаота консерва заводи, Чимкент вилоятининг Кенто шаҳри, Олатов давлат хўжалиги билан тузилган шартномалар шулар жумласидандир.

Корхона бирлашма томонидан ташкил этилган Истиқлол майдонидаги ярмаркада ҳам фаол қатнашмоқда. Бу ерда унинг иккита мева-сабзавот дўкони ишлаб турибди. Уларда бир кунда 100 тоннадан ортиқ маҳсулот сотилмоқда.

Корхонанинг йиллик маҳсулот сотиш режаси билан ҳам танишдик. Йил давомида хўжаликлардан келтирилган 14 минг 940 тонна турли маҳсулотлар шаҳарликлар дастурхонига тортиқ этилади. Ушбу рақам Юнусобод тумани мева ва сабзавот тайёрловчиларининг тошкентликлар дастурхонига қут-барака киритишда катта ҳисса қўшаётганлигини яққол кўрсатиб турибди.

Маҳмуд ОРИПОВ.

ГЕРМАНИЯГА — ХАЛҚАРО ТАНЛОВГА

ХАЛҚАРО Маданият жамғармаси ҳузурида фаолият кўрсатаётган «Янги номлар» меҳр-шафқат дастури умумжаҳон ижодий ташкилоти сифатида иш бошлаган эди. Бу нуфузли дастур кўплаб ёш истеъдодлар камолоти йўлида талайгина хайрли ишларни амалга ошириб келмоқда.

«Янги номлар» дастури мустақил Ўзбекистон билан ҳам яқин алоқа ўрнатди. Ўтган йили нуфузли ташкилотнинг президенти Иветта Воронова республикамиз пойтахтида бўлиб, ёш истеъдодлар билан давра суҳбатини қурган эди. Ўша учрашувда Успенский номидаги республика мусиқа мактабининг иқтидорли ўқувчиси Искандар Муртазоевнинг ижрочилик маҳорати жуда маъқул бўлганди.

Кларнет чолғу асбобининг моҳир ижрочиси бўлиб етишаётган бу умидли созанда Москвага концертга таклиф қилинди. Саудия Арабистони қироли маблағи ҳисобидан уюштирилган бу ижодий кўрикда И. Муртазоев ўз ижрочилик иқтидорини яна бир бор ёрқин намоён этди. Ўша куниёқ у «Янги номлар» дастури стипендиати деган фахрли номга сазовор бўлди.

Ёш кларнетчи созанда учун яна кенг ижодий имкониятлар очилди. Вена мусиқа академиясида таҳсил кўриш учун унга махсус йўлланма ҳам берилди.

Гап шундаки, «Янги номлар» дастури стипендиатига сазовор бўлган ёшлар учун қатор имтиёзлар берилган. Улар ёзги таътилни махсус мусиқали академияларда ўтказиш ҳуқуқига ҳам эгадирлар. Бу таътил даври ёш санъаткорлар учун чинакам қайноқ ижодий изланишлар палласи бўлади. Стипендиатлар ҳатто хорижий давлатларда хайрия концертлари беришлари мумкин. Тушган маблағлар эса «Янги номлар»нинг халқаро жамғармасига ўтказилади.

Истеъдодли ёш созандани яна бир масъулиятли ижодий сафар кутмоқда. Келгуси йили Германияда ўтказиладиган халқаро танловга И. Муртазоев ҳам таклиф қилинди. Ана шу нуфузли ижодий сафарга ёш созанда қизғин тайёргарликни бошлаб юборди. Халқаро ижодий кўрикда ижро этиладиган мусиқалар орасида махсус тайёрланадиган соната дастури ҳам бор.

Саодат ОДИЛОВА.

Футбол

ЯНА БИР ҒАЛАБА

Ўзбекистон миллий чемпионатининг навбатдаги тур ўйинлари пахтакорчиларнинг маҳорати кундан-кунга ошиб бораётганидан яна бир бор далолат берди. Унинг таркибида Миржалол Қосимовнинг пайдо бўлиши, Илҳом Шариповнинг тўла қувват билан ўйнай бошлаши кечаги ўйинга янада жозиба бағишлади.

Косонсойнинг «Косонсой» жамоаси билан бўлган ўйин «Пахтакор» жамоасининг тўла устунлигида ўтди. Шу ўйинга қадар 8 очко жамғариб турнир жадвалининг 13-поғонасида бораётган наманганликлар миллий чемпионатнинг ўтган йилги чемпионига унча қаршилик кўрсатишга қодир бўлолмадилар. 21-дақиқада Нўъмон Ҳасанов томонидан киритилган ягона тўп пахтакорчиларга навбатдаги икки очкони келтирди. Бу ғалаба «Пахтакор»га ўзининг асосий рақиби — Фарғонанинг «Нефтчи» жамоасидан 3 очко илгарилаб кетишга имкон берди.

Меҳнат жамоаларида

МУНОСИБ ТАҚДИРЛАНДИ

ТАРМОҚ автомобилларини таъмирлаш ишларини ривожлантиришга Ўзбекистон автомобиль созлаш ишлаб чиқариш бирлашмаси ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда. Бирлашманинг автосозлаш заводларида ҳам кўплаб техникавий янгиликлар амалга оширилмоқда. Тармоқ автомобиль саноатини фан ва техниканинг янги ютуқлари билан қуроллантиришда ҳам бирлашма муҳандис-техник ходимлари жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Республика миқёсида яхши танилиб қолган бу йирик корхонага асос солинганига ўттиз йил бўлди. Шу давр ичида республика тармоқ автомобилларини созлаш йўлида кўп ишлар қилинди. Корхонанинг меҳнат анъаналарига бой тарихида янги саҳифалар очишда бирлашманинг юқори малакали ходимлари, муҳандис-техниклари самарали изланмоқдалар.

Бирлашманинг ўттиз йиллик тўйи муносабати билан ажойиб ишлаб чиқариш намунасини кўрсатиб келаётган бу каби фидойилардан бир гуруҳи муносиб мукофотланди. Бир қанча устоз машинасоз «Фахрий автотранспортчи» деган юксак номга сазовор бўлди. 8-Тошкент тажриба-созлаш заводининг чилангари Ҳ. Мирзаахмедов, 1-автосозлаш заводи ўқитувчиси Н. Мусаев, 13-автосозлаш заводи темирчиси С. Нурметов, 6-автосозлаш заводининг устаси А. Хўжамқулов ва бошқаларга шу фахрли ном нишонлари топширилди.

Шунингдек, меҳнатда ўрнак кўрсатиб келаётган бир гуруҳ ходимлар «Ўзавтотранс» корпорациясининг фахрий ёрлиғи билан тақдирландилар.

Ваҳоб ВАЛИЕВ.

МАТОГА МУҲРЛАНГАН

ЎЗБЕК санъатининг энг ёрқин арбобларидан бири Тамарахоним ҳақиқий истеъдод соҳибаси эди. У халқимиз санъатини дунёга танитган инсонлардан эди.

Яқинда Тамарахонимнинг уй-музейида тасвирий санъат асарлари кўргазмаси очилди. Шуни таъкидлаш керакки, кўргазмадан қачонлардир Тамарахоним суратида матога муҳрлаган мўйқалам усталарининг асарлари жой олган.

Шуҳрат ЗОКИРОВ.

Ўзбекистон ва жаҳон

ЯНГИ ЗИЁ МАСКАНИ

БУГУНГИ кунда Ўзбекистонда хорижий тилларни ўрганишга бўлган қизиқиш ортиб бормоқда. Француз тили ҳам халқаро нуфузи билан кўпчилик эътиборини ўзига тортмоқда. Тошкентда педагогика ва тилшунослик бўйича ҳамкорлик француз бюросининг тузилиши билан бу тилни тарғиб қилиш янада кучайди.

Француз элчихонасининг маданият ва таълим масалалари бўйича вакили саъй-ҳаракати билан ташкил этилган бу бюро француз тилини оммалаштириш маркази янглиғ кўп маърифий ишларни амалга ошириб келмоқда. Марказ ташаббуси билан француз тили ўқитувчилари учун Бухоро, Жиззах, Фарғона, Наманган вилоятларида махсус кўчма йиғинлар ўтказилди. Эндиликда бундай тадбирларни Қашқадарё, Сурхондарё каби вилоятларда амалга ошириш тараддуди кўрилмоқда. Тошкентда уюштирилган «Педагогик жумалик»лар мобайнида француз тилини ўқитиш қатор муҳим илмий-методик томонлари кўриб чиқилди.

Бундан ташқари ўқитувчиларни француз тилида чоп этилган адабиётлар билан қуроллантиришга ҳам эътибор кучайди. Бу хилдаги материаллар билан марказда яқиндан танишиш мумкин. Бу ерда махсус ахборотлар бурчагининг очилиши бу борада бирмунча қулайликлар туғдиради.

Марказнинг бой адабиётларга эга бўлган мўъжаз кутубхонаси ҳам бор. Зиё масканида француз тилида чоп этилган методик ва сўзлагич китоблари ҳам анчагина. Мазкур қўлланмалар тил ўрганувчиларнинг турли босқичларига қараб ажратилган. Кутубхона «Француз тилида айтган биринчи сўзим», «Менинг илк қадамим», «Янграйвер, мусиқа» каби қўлланмаларга ҳам эга бўлди.

Зиё масканида санъат, тарих, жўғрофия, мусиқага оид фойдали китоблар билан ҳам яқиндан танишиш мумкин. Болалар нашрлари сони ҳам анча ортди. Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси бу хил методик ва илмий-оммабоп адабиётларга кўплаб буюртмалар бериб, уларни кутубхона жамғармасидан ўрин олиши тўғрисида жонбозлик кўрсатмоқда.

Элчихона яна бир хайрли ишга ҳам қўл урди. Элчихона ташаббуси билан Ўзбекистондан икки ўқувчи ҳар йили Францияга бориб-келиш ҳуқуқига эга бўлди. Республика фан олимпиадаси ғолибларига ана шундай имтиёз берилади. Шунингдек, олий ўқув юртидан уч нафар аълочи талаба ҳам Францияда бўлиб қайтади. Мактаблар ва институтларнинг ўнга яқин илғор ўқитувчиси ҳам бундай имкониятдан баҳраманд бўлади.

Аҳмад АББОСОВ.

«ТОШКЕНТНИНГ СОФ ҲАВОСИ» ДАСТУРИ

«ТОШКЕНТНИНГ соф ҳавоси» деб номланган бу дастур мутахассисларнинг жиддий изланишлари натижаси ўлароқ юзага келди. Чиндан ҳам муҳим экологик аҳамиятга молик бўлган ушбу йўлйўриқ устида «Экосан» жамғармаси самарали иш олиб борди.

Жамғарманинг илмий маслаҳатлар кенгаши мазкур режани муваффақиятли амалга ошириш учун бир гуруҳ хорижлик йирик мутахассислар билан бамаслаҳат иш тутдилар. Эндиликда Тошкент шаҳридаги қатор экологик масалалар ана шу дастур асосида ҳал этилади. Айниқса, экологик бузилишларга йўл қўйиб келаётган саноат корхоналарида тартибли ишларга қўл урилади.

Атроф-муҳит ифлосланишининг олдини олишга қаратилган тадбирлар ҳам белгиланди. Транспорт қатновидан экологик аҳволни яхшилаш мақсадида фойдаланиш чора-тадбирлари ҳам белгиланади.

«Тошкентнинг соф ҳавоси» дастури уч йилга мўлжаллаб тузилди. Ҳозирча шаҳар миқёсида амал қиладиган ушбу муҳим экологик ҳужжат келгусида такомиллаштирилиб, бутун республикамиз доирасида татбиқ қилинади. Шу тариқа Марказий Осиё бўйича муҳим экологик дастурга айланиб қолади.

Воҳид ВАЛИЕВ.

* Соғлом авлод учун

Камолонликлар ташаббуси

⊙ Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, жисмонан ва ахлоқан соғлом авлодни тарбиялаш бўйича махсус дастур қабул қилган эди. Ҳозир ана шу дастур бўйича жойларда очиқ мулоқотлар, давра суҳбатлари ўтказилмоқда.

Яқинда ўтказилган мулоқот Шайхонтоҳур туманидаги «Камолон» маҳалласида бўлди.

Маҳалла чойхонаси ҳар кунгига нисбатан ўзгача безатилган. Ташриф буюраётганларнинг аксарияти аёллар, онахонлар ва келинлардан иборат.

— Маҳалланинг қандай эканлиги шу ердан етишиб чиққан инсонлардан ҳам маълум бўлади, — деб сўз бошлади маҳалла хотин-қизлар кенгаши раиси, шоира Нилуфар. — Аввало келгусида яхши ва соғлом инсонлар етишиб чиқиши учун шу кунда таркиб топаётган оилаларнинг вакиллари соғ-саломат бўлишлари керак. Ана шунда келажак авлод ҳам соғлом бўлиб етишади. Бунда энг аввало ҳар бир оила ўз келажаги учун жон куйдирмоғи лозим. Маҳалламиз ҳар бир нарсада илғор. Бундан буён ҳам шундай бўлиши аниқ. Аммо бугунги кунда яна бир яхши ташаббусни бошласак, деган таклифим бор. Яъни, маҳаллада энг аввало ёш ўспирин болаларнинг ичиб-чекишига, бемаъни санғиб юришларига қарши астойдил курашиш билан бир қаторда айрим ўзбекона удумларимизни ҳам қўллашни йўлга қўйсак. Бу биринчидан. Иккинчидан куёв бўлмиш йигит ҳам, келин бўлмиш қиз ҳам тиббий назоратдан ўтказилса ва тўй куни икки ёш ҳам ўзлари учун аталган оҳорли кийимларини кийсалар. Никоҳ арафасида ҳар томонлама пок ва озода бўлиш шарт. Ана шундан сўнг тўйларнинг ихчам ўтиши, сарпо-суруқларнинг ҳаддан ташқари кўп бўлишига қарши курашишни ҳам жиддий тус олдирмоғимиз лозим. Айтмоқчи бўлган яна бир асосий гапим, аниқроғи таклифим, ёш она ҳомиладор бўлган кунидан бошлаб туғилажак фарзанди соғлом бўлиб етишиши учун аввало ўзи ҳақида қайғуришни унутмасин. Бунда маҳалла хотин-қизлар кенгаши бош-қош бўлиб, ўша ҳомиладор аёлнинг турмуши, оилавий шароити, турмуш ўртоғининг унга бўлган муносабатини назорат қилиб, умуман оилада нормал ҳолат вужудга келиши учун жон фидо этиши керак. Ана шундагина биз кутган соғлом авлод вужудга келади.

— Туманимизда шундай ажойиб, фидойи инсонлар борки, улар билан ҳар қанча фахрлансак арзийди, — деб мулоқотни давом эттирди туман ҳокими Адҳам Миржалилов. — Булар аёлларимиздир. Дарҳақиқат, ҳозирги таклифларни мен ўринли дейман. Президентимиз Ислом Каримов «Соғлом авлод учун» орденини бекорга таъсис этганлари йўқ. Буюк алломаларимизнинг босиб ўтган йўллари, тарғиб қилган билимлари ёруғ жаҳонни лол қолдириб неча юз йиллардан бери ҳозиргача дастур бўлиб келаётир. Демак бундан кўриниб турибдики, ҳозирги яшаётган ва пайдо бўладиган авлодимиз ҳам худди буюк алломаларимиздай бўлиб қолиши керак.

— «Камолон» маҳалласи ҳудудидан ўрин олган Н. Островский номли 34-мактабда асосан рус тилида таълим берилади. Лекин шунга қарамай маҳаллада маҳаллий миллат вакиллари кўплигини эътиборга олиб, ўтган ўқув йилидан бошлаб учта ўзбекча ўқитиш синфи очдик, — дейди мактаб раҳбари Назирахон Мақсудова. — Буни бу ерда билим олаётган болалар турли тилларни ўрганиш билан бирга миллий урф-одатларни ҳам амалда ўрганиб борсинлар деган мақсадда қилдик. Шунинг учун, азиз маҳалладошлар, болаларга тарбияни фақат мактаб бера олмайди. Аввало бола уйида кўрганини қилади. Маҳалла билан мактаб ўртасида узвий боғлиқлик бўлсин деб, бир ойда икки марта мактаб биносида ота-оналар, болалар, ноёб хислатли кишилар, замонамиз қаҳрамонлари билан биргаликда давра суҳбатлари, учрашувлар ўтказиб туришга қарор қилдик. Бу болаларимизнинг, келажак авлодимизнинг маънавий бойлигини оширишда катта роль ўйнашига ишончим комил.

Ўтказилган мулоқотда шаҳар хотин-қизлар комитети раиси Муборак Юнусхўжаева, «Шарқ гули» бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмасининг раҳбари Саидахон Ғаниева, кўп болали она, маҳалла фаоли Раънохон ая Маҳмудова, Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирлиги педиатрия илмий-текшириш институти чақалоқлар бўлими илмий раҳбари, тиббиёт фанлари доктори, профессор Матлуба Азимжонова ва бошқалар келажак авлоднинг саломатлиги ва бу йўлда амалга оширилиши лозим бўлган ишлар, таклиф ва мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар. Мулоқотнинг иккинчи қисми шодиёнага уланиб кетди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Наима Пўлатова ва Алишер Навоий номли маданият уйи қошидаги Тўлаш Оқилов раҳбарлигидаги «Дилрабо» дастаси ижро этган куй ва қўшиқлар барчанинг қалбида завқ-шавқ уйғотди. Туман хотин-қизлар кенгаши раиси Муяссархон Файзуллаева бошчилигидаги фаол аёллардан бир гуруҳи кекса онахонлар, кўп болали оилалар хонадонидан хабар олишиб, совға-саломлар улашишди.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

Бектемир туманидаги таъмирлаш-тажриба ишлаб чиқариш корхонасининг марказий базасида кўплаб меҳнат илғорлари ишлашади. Шулардан бири Шавкат Мингалиевдир. У мана ўн уч йилдирки, корхонада самарали меҳнат қилиб келмоқда.

СУРАТДА: Шавкат Мингалиев ўз дастгоҳи ёнида.

Усмон Усмонов сурати.

ҚУРУВЧИЛАР ҲИММАТИ

ЯҚИНДА шаҳримиздаги Марказий бозор атрофида умумий сатҳи 5696 квадрат метрни ташкил этадиган турар жой биноси фойдаланишга топширилди. Бинода қурилиш ишларини Тошкент давлат хиссадорлик қурилиш корпорациясига қарашли 4-трестининг азамат қурувчилари амалга оширишди.

58 оилага мўлжалланган бу уйни қуришга шаҳар капитал қурилиш бош бошқармаси буюртма берган эди. Айни пайтда бош бошқарма мутахассислари корпорация бинокорлари қурган мазкур уйнинг сифатидан мамнун.

12 қаватли уйда пардозлаш ишларини ҳам мазкур трест бинокорлари ниҳоясига етказишди.

Ғулом ЮСУПОВ.

* Фан уфқлари

ОФАТНИ ЖИЛОВЛАШ

ИНСОНИЯТ қадимдан табиий офатларга қарши курашиб келади. Кутилмаган тасодифларнинг олдини олиш ва оқибатларини бартараф этиш учун аэрокосмик суратлардан оқилона фойдаланиб, инсон ақл-заковати, тафаккурига маълум бўлмаган табиий қонуният сирлари ўрганилмоқда. Она еримиз табиатида юз берувчи турли ўзгаришлар сирасига тоғ ҳамда тоғ олди ўлкаларида рўй берадиган жараёнлардан сурилма, карсит, суффозия, сел, тупроқ эрозияси — ер шўрланиши, чўкиши кабилар киради.

Бу йил баҳор фаслида ёғингарчилик кўп бўлмоқда. Тоғлик минтақаларда эса бундай ёғингарчиликлар селга ҳам айланяпти. Оқибатда тоғ ён бағрида кутилмаган тупроқ сурилишлар, ўпирилишлар, тупроқ чўкиши ҳамда сел ҳодисалари рўй бериши мумкин.

Табиий офатлар орасида сурилма, сел алоҳида ўрганиладиган ҳодиса. Табиатнинг ўзига хос бундай ҳодисаси инсон пайдо бўлибдики, сир бўлиб келди. Эндиликда бу каби тасодифларни ўрганувчи жуда кўп илмий ташкилотлар мавжуд. Жумладан, Ўрта Осиё ўрмон хўжалиги институти, Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш, геология ва минерал ресурслар давлат комитетлари, «Ўзбекгидрогеология» ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги ҳодиса ва жараёнларни ўрганувчи муҳандис, геологик экспедицияси институти ва бўлимларида мутахассислар тинимсиз иш олиб бормоқдалар. Бахтсиз ҳодисалар орасида сурилмаларнинг вужудга келишига ернинг жўғрофий, геологик, тектоник ҳолати, гидрогеологик, қуёш радиацияси, атмосфера циркуляцияси, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда инсон фаолияти бевосита таъсир кўрсатади.

Маълумотларга кўра 1961—1972 йиллар орасида 8 минг сурилма қайд этилган бўлса, 1986 йилга келиб, бу рақам 12 мингни ташкил қилди. Шулардан республикамизнинг тоғ ва тоғолди ҳудудларида салкам 3 мингтаси юз берган. Бу сурилмаларнинг аксарияти ёғингарчилик миқдорининг кескин ошишига тўғри келади.

Сир эмаски, Ўзбекистон, Тожикистон ҳамда жанубий Қирғизистон ўлкалари умумий майдонининг 382,5 минг квадрат километри, яъни 48,3 фоизини тоғлар ташкил қилади. Шу кунга қадар соғ тупроқ қоплаган нишабли тоғли ўлкаларда сурилмалар бўлган жойлар 2 фоиздан ортиқдир. Бу эса сурилма бўлиши мумкин бўлган тоғ олди ҳудуди умумий майдонининг 10 фоизи холос. Демак, Ўзбекистоннинг тоғ олди ўлкаларида дам олиш масканлари, оромгоҳлар қуриш ёки экин майдонларини кенгайтиришда ер ости ва устки қазилма бойликларини қазиб олиш мақсадида ёки йўл қурилиши ишларини олиб боришда етарли чора-тадбирлар кўрилмаса бу катта офат ва бахтсизликлар келтириши мумкин. Чунки биз узоқ вақт «Табиатни ўз ихтиёримизга бўйсундириб, жиловлаб оламиз» деган нотўғри тушунчада келдик. Илмий кузатишлар шуни кўрсатмоқдаки, тоғ олди ўлкаларидан фойдаланилганда ишларни пала-партиш олиб боришга чек қўйиш, қоялар ҳолати, унинг ички ва ташқи мувозанатининг бузилмаслигига эътибор бериш зарур.

Сурилмаларнинг юзага келишида инсон омилидан ташқари ер ости силкиниши ва тектоник ҳаракатларнинг таъсири каттадир. Чотқол, Қоржонтоғ, Угам, Туркистон, Қоратоғ, Фарғона, Зарафшон ҳамда Алат тоғли ўлкасининг тектоник тузилишини ўрганиш шуни кўрсатдики, энг катта ҳажмдаги сурилмалар ёриқ юза майдонларида ер ости сувларининг кўтарилиши оқибатида сувли қатлам билан сув ўтказмайдиган қатламлар туташган жойда юз беради. Тоғ ён бағридаги ўсимликлар дарахтларни аёвсиз йўқотиш, турли хил майдонлар қазиб олиниши, сунъий портлатишлар, ноқулай қия ерлардан автомобиль, темир йўлларнинг ўтиши, ариқ, зовур, каналлар қазилиши, қияликларга ҳисоб-китобсиз экин экиб, суғориш эвазига табиий мувозанат бузилса сурилмаларнинг кутилмаганда юз беришига олиб келади.

Бу йил Ўзбекистоннинг тоғ олди ҳудудларида ёғин-сочиннинг кўп бўлишига қараганда бир қанча сурилмаларнинг юз бериши эҳтимолдан ҳоли эмас. Лекин «Ўзбекгидрогеология» бирлашмаси билан келишилган ҳолда иш тутилган бўлса на хўжаликка, на аҳолига зарар етказмайди. Чунки олимларимиз бир неча йиллар тоғларда сурилишлар ва ўпирилишлар, сел каби ҳодиса ва жараёнларни олдиндан мукаммал ўрганиб, тегишли ташкилотларга вақтида хабар бериб бормоқдалар. Ҳеч шубҳа йўқки, мустақил республикамиз геолог ҳамда гидрогеологлари бор имкониятларини ишга солиб, тоғларда рўй берадиган табиат инжиқликларидан сурилма, сел, довул каби ноxуш ҳодиса ва жараёнларнинг иложи борича илм-фан ютуқлари асосида камайтириш ҳамда башорат қилишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшаверадилар.

Мажид ҲОШИМОВ,
гидрогеология ва муҳандислик геологияси институтининг етакчи илмий ходими.

* Ёшлар Иттифоқи ташкилотларида

ХОҲИШ ВА ИШТИЁҚ БЎЛСА

Қаҳрамон Қурбонбоев 1970 йилда Хоразм вилоятининг Шовот туманида туғилган. Ўтган йили Тошкент Давлат университетининг математика факультетини тугатган. Ёшлар билан ишлашга иштиёқи баланд. Қаҳрамонжон билан бугунги кунда университет Ёшлар ташкилотида олиб борилаётган ишлар хусусида суҳбатлашдик.

— Қаҳрамонжон, сиз февраль ойида бўлиб ўтган Тошкент Давлат университети Ёшлар Иттифоқининг биринчи конференциясида олтита муқобил номзодлар орасидан университет ёшлар ташкилотининг раиси этиб сайландингиз. Бу сизга ишонч билан бирга катта масъулият ҳам юклайди.

— Албатта. Ушбу конференция ташкилотимизнинг янги ном олгандан кейинги биринчи ўтказган конференцияси эди. Унда кўпгина масалалар муҳокама этилди. Бир қатор талабалар ижтимоий ҳаётга оид масалаларни ўртага қўйишди. Бу масалаларни ҳал этишни ташкилотимиз олдида турган энг асосий вазифалардан, деб биламан. Аввало ҳозирги ижтимоий-иқтисодий шароитлардан келиб чиққан ҳолда талабаларни ижтимоий ҳимоялаш, яшаш ва ўқиш шароитларини бир оз бўлсада яхшилашга кўмаклашиш, илмий иш билан шуғулланишларига имконият яратиб бериш, талабаларнинг илмий ишларини рағбатлантириш лозим. Энг яхши илмий ишларини тўплаб чоп қилдириш шулар жумласидандир. Бу каби ишларни бажаришда ёшлар ташкилотининг барча фаоллари масъул, деб биламан.

— Талабаларни ижтимоий ҳимоялаш асосий вазифаларимиздан дедингиз. Хўш, бу борада олиб борилаётган амалий ишлар хусусида нималар дея оласиз?

— Талабаларни ҳимоялаш борасида қўшимча стипендиялар белгилаш билан бирга, ўзлари ишлаб пул топишлари учун ҳам имкониятлар яратилмоқда. Ташкилотимиз қошида 5 та кичик корхона фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг биринчи галдаги мақсади талабаларнинг дарсдан бўш вақтларида уларни иш билан таъминлаш, оилавий шароити оғир бўлган талабаларга моддий ёрдам кўрсатиш. Шунингдек, илмий ишларни рўёбга чиқаришга кўмаклашишдир. «Консульд», «Кристалл», «Маятник», «Афросиёб» каби кичик корхоналаримиз фаолияти шу мақсадларга йўналтирилган.

— Ёшлар Иттифоқининг собиқ комсомолдан фарқи нимада деб ўйлайсиз?

— Кўпчилик бир сўз билан ўша илгариги комсомолда, дея қўл силташи мумкин. Аммо университет Ёшлар Иттифоқининг фарқли томонлари жуда кўп. Комсомолда Коммунистик партиянинг ғоя ва мақсадлари учун жон куйдиришарди. Биз эса энди ҳар қандай партия ёки мафкурага кўр-кўрона эргашмаймиз. Ташкилотимизнинг ўз режа ва дастури бор. Бошқача қилиб айтганда мустақил эканлигимизни тўла ҳис қилаётган ташкилотмиз. Бугунги кунда Ёшлар ташкилотимизнинг 4782 нафар аъзоси бор. Кун сайин аъзоларимиз сафи ўсиб бормоқда. Бу талабаларнинг ташкилотимизга ишончи ортаётганидан далолат.

— Университет шаҳарчасида олиб борилаётган ишлар ҳақида нималар дея оласиз?

— Шаҳарчада маиший хизмат ва маданий дам олишни ташкил этиш учун кейинги пайтда салмоқли ишлар қилинди. Шаҳарчамиз ҳокимлиги ва университет раҳбарлари билан ҳамкорликда ишлаяпмиз. Таклиф ва мулоҳазаларимизни ўртоқлашиб турамиз. Шаҳарчада кичик концерт майдончаси қурилишини тезлаштириш, «Экосан» талабалар боғини барпо этиш ҳақида келишиб олинди. Ўйингоҳ қурилиши давом этяпти. Булар ишга тушгач, талабаларнинг бўш вақтлари кўнгилли ўтишга имкон туғилади. Тез-тез турли тадбирлар уюштирилиб турилибди. Университет футбол терма командасини оталиққа олишга қадам ташланди.

— Бугунги кунда ҳар бир ташкилотнинг маблағи етарли бўлса, тараққиёт кўлами ҳам, келажаги ҳам боқий бўлади.

— Гапингизга тушундим. Маблағимиз етарли. Бадаллардан ва кичик корхоналаримиз томонидан тушган маблағлар тадбирлар ўтказишга ва ишларни яхши ташкил этишга кўмак бермоқда. Шунингдек, бизлар факультетлардан тушган маблағнинг 70 фоизини шу факультетнинг ўзига сарфлаймиз.

— Умуман, Ёшлар ташкилотида ишлашга ўзингиз қандай қарайсиз?

— Ёшлар билан ишлайдиган киши аввало уларни тушуна билиши, улар билан ишлай олиши керак. Бунга хоҳиш ва ишлашга иштиёқ бўлмаса, бекорга вақтини йўқотмагани маъқул. Мен ҳам хоҳиш ва иштиёқ бўлмаса ишламасдим. Тўғрисини айтсам, университет ёшлар ташкилотида ишлаётганларнинг ҳаммаси ўз касбини севади. Фаолларимиздан Ю. Ашуров, О. Худойназаров, Ш. Обидова, Д. Жумабоевлар ўзларини бир кун ҳам ёшлардан узоқроқда ҳис қила олмасликларини яхши биламан.

Қаҳрамон билан суҳбатимиз узоқ давом этди. Унинг ҳар бир сўзидан шунчаки ишламаётганлигини ҳис қилдим. Демак, Ёшлар ташкилоти ёшлар ўртасида ишонч қозонмоқда. Ҳар томонлама уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишга интилмоқда. Бу эса келажак учун ишонч туғдиради.

Суҳбатдош Эркин ЭСИРГАДИЕВ.

БАЛЛИ, ҲУСНИДА!

ТОШКЕНТ доришунослик институтида таълим олаётган талабалар ўртасида «Балли, қизлар!» танлови ўтказилди. Мазкур тадбирда иштирок этган қизлар турли дори-дармонлар тайёрлаш жараёни, ҳозирги бозор иқтисодиёти даврида доришуносликда юзага келган муаммолар, шунингдек пазандачилик, эркин мавзуларда баҳс юритдилар.

Қизиқарли ўтган беллашувда доришунослик факультетининг 3-курс талабаси Ҳуснида Ражабова биринчи ўринни эгаллади. Шунингдек, 4-курс талабалари Ҳурилиқо Оллоқулова, Мунаввар Мирзақулова, 1-курс талабаси Ёрқиной Ражабоваларга ҳам фахрли ўринлар насиб этди.

Собир ШАМСИЕВ.

* Ҳамшаҳарларимиз

БИР УМР—БИР КОРХОНАДА

МЕҲМОНЛАРНИ кузатгани кечки пайт Жанубий вокзалга чиққан эдик. «Тошкент — Андижон» поезди жўнагунча соат тунги ўнлардан ошиб кетди. Бунақа вақтда жамоат транспортини соатлаб кутишга тўғри келади. Шуни ўйлаб такси тўхташ жойига бордик. Яшил чироқли машиналар кетма-кет келиб-кетиб турса ҳам уларнинг биронтасига чиқиш амри-маҳол эди. Ҳайдовчилар навбатда турганларга парво қилмай нариберида тўхтаб истаган йўловчи билан шартлашиб жўнаб қолишарди. Яқинимизда тўхтаганлари ҳам ҳали эшикни очишга улгурмай сизни огоҳлантиришади.

— Вақтим тугади, автосаройга қайтаман.

— Ҳа, энди ука...

— Қаерга борасиз?

— Юнусободга.

Ҳайдовчи айтган нархни эшитиб, сочингиз тикка бўлади.

— Инсоф биланда ахир...

— Бўлгани шу. Хоҳламасангиз эшикни ёпинг.

Бошқа йўловчилар ёпирилишади машинага. Хуллас ҳайдовчи нархига чидаган йўловчини олиб манзилига жўнайди.

Шу чоқ узоқдан яна бир такси машинаси кўринди. Ижирғаниб: «Қани буниси нима ҳунар кўрсатар экан», деган маънода уни кутиб турсак, машина тўғри навбатда турган йўловчилар олдига келиб тўхтади.

— Қани, кимнинг навбати, — деди басавлат ҳайдовчи кабинадан бошини чиқариб.

Биз учун гўё хушомаддек туюлган бу гапга ишонқирамай машинага ўтирдик.

— Юнусободга борамиз, қанча беришимиз керак? Олдиндан пулини сўрашимизнинг боиси бор. Тағин ҳайдовчи манзилга етганимизда оғзига сиққанини сўраса пулимиз етмай қолишидан қўрқдик.

— Ҳисобдон қанча ёзса шуни берасизлар-да, — деди у кулиб.

Бу гапдан «Ҳозир бу танти ҳайдовчи икки қадам юриб машина бузилди, тушинглар, деса керак» деган маънода бир-биримизни туртиб қўйдик.

Такси жойидан енгил қўзғалди. Катта йўлга чиқиб олгач ҳайдовчи бизга сўз қотди:

— Юнусободнинг қаерида турасизлар?

— 15-мавзеида.

Фикримиз нотўғри чиқди. Ҳайдовчи биз ўйлагандек бўлиб чиқмади. Эсон-омон уйимизга етиб олдик. Ҳайдовчининг қўлига пул тутқазган эдик, у ўзи айтганидек ҳисобдонда кўрсатилган нархни олиб, қолганини қайтариб берди.

Хотамтойлик учун миннатдорчилик билдирдик. Йўлакда хотиним бирдан байбайлаб қолди.

— Ҳа, тинчликми?

— Вой, шўрим, узугим тушиб қолибди.

Машинани тўхтатмоқчи бўлиб орқага югурдим. Қайда дейсиз, у аллақачон кетиб бўлган, ҳатто қораси ҳам кўринмасди.

Кечаси билан турли тахминлар билан тонг оттирдик. Эрталаб руҳсиз ҳолда айвон ойнасидан пастга термулиб турсам тунда биз таксидан тушган жойга бир машина келиб тўхтади. Кабинадан тушган ҳайдовчи кўзимизга жуда таниш кўринди. Қарасам у кечаги киши. Югуриб пастга тушдим. Ҳайдовчи мени кўриши билан шу томон юрди.

— Сизни қидириб юрувдим, — деди у. — Кеча келин бирор нарса йўқотмабдиларми?

— Э, ака, ўша йўқотилган узук дардида кечаси билан мижжа қоқмай чиқдик.

Қотиб-қотиб кулишдик.

— Энди битта ош қарздорсиз-да биздан. Шу шартга кўнсангиз узукни оласиз...

Кейин у кечаси автосаройга боргани, кабинани тартибга келтираётганда оёқ тагидан мана шу узукни топиб олганини айтиб берди.

— Ўзим ҳам эгаси худди сизлар бўлсаларингиз керак, — деб ўйловдим. — Чунки вокзалга боришдан сал олдин ҳам машина салонини тартибга келтирган эдимда.

Носир ака Муҳамедовнинг ҳалоллигию, олийҳимматига қойил қолдик. Шаҳримиздаги 1-такси саройида ишловчи бу камтарин ҳайдовчи 35 йилдан бери шу корхонада машина рулини бошқариб келаркан. Унинг бу олийжаноблигини газетада ёритиш ниятимиз борлигини айтганимизда Носир ака аввалига бу таклифга кўнмади.

— Ҳозирча қўя туринг ука, мана танишиб олдикку. Ахир омон бўлсак бир куни мавриди билан ёзарсиз, — деди у.

Шундан кейин ҳам бу камсуқум инсон билан бир неча бор кўришдик. Йўл-йўлакай суҳбатларда унинг ҳаётига оид анча-мунча гапларни билиб олдим.

Носир аканинг таржимаи ҳоли қисқагина экан. 1931 йилда Тошкентда туғилган. Ўрта мактабни битириб ҳайдовчилик касбини эгаллаган. Асосан бир корхонада — 1-такси саройида ишлаб келган. У турмуш йўлдоши Мусаллам опа билан олти ўғил ва икки қизни тарбиялаб вояга етказган. Бу ўғил-қизлар ҳозирда халқ хўжалигининг турли соҳаларида ишлашади. Пири-бадавлат оила Юнусобод туманининг Шаҳристон кўчасида яшайди. Бор гап шу.

Носир ака ҳозир қарилик гаштини сураётган бўлса ҳам қадрдон корхонасини тарк этмаган, вақти-вақти билан бу ерда бўлиб ҳамкасбларига ёрдамлашиб туради. Зарурат туғилган чоғда эса ҳеч иккиланмай машина рулини бошқариб кетаверади.

— Носир ака бизнинг заҳирадаги ҳайдовчимиз, — дея ҳазиллашади автокорхонадагилар у ҳақда сўз борса.

Биз ҳам ўз навбатида бутиним билмас камтарин инсонга мустаҳкам соғлиқ тилаган ҳолда: «Йўлингиз ҳамиша бехатар бўлсин, Носир ака», дея яхши истак билдириб қоламиз.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

* Ажаб савдолар

«КЕТСА ДАВЛАТ ҲИСОБИДАН КЕТИБДИ...»

КУППА-кундузи электр нурининг беҳуда совурилаётганини кўрмоқчи бўлсангиз Тошкентдаги 2-дон маҳсулотлари комбинатига келаверинг. Сира янглишмайсиз. Ўзбекистон Республикаси Энергетика ва электрлаштириш вазирлигининг назорат идораси ходимлари бу корхонага текширувга келишганда қуйидагиларни аниқлашди.

Комбинат ҳовлиси чеккасидаги баланд симёғочда 3 та катта лампочка бекордан-бекорга ёниб турибди. Қоронғи ёхуд юк ортиб туширилаётган бўлса майлийди. Ҳолбуки бу 3 та лампочканинг қуввати 750 киловатт. Саккиз соатда эса 5-6 минг киловатт энергия сувдек беҳуда оқиб кетади.

Механика устахонасида эса эшиклар очиқ, хона ёруғ бўлса ҳам ҳамма чироқлар ёниб турибди. Текширув гуруҳи аъзолари асбобсозлик участкасига кириб кўришганида энергетика назоратидан рухсат олмай, техника хавфсизлиги қонун-қоидаларини бузиб, овқат пишириш учун тайёрланган «қўлбола» асбобдан фойдаланилаётганини кўришди. Агар у сурункасига бир кеча-кундуз қўйилса қанчадан-қанча энергия сарфланаётганини бир тасаввур қилиб кўринг!

Корхонанинг бош энергетиги В. И. Леньковнинг айтганлари:

— Биз энергияни совуришда айбдор бўлган ходимларни жазолаяпмиз. Лекин, мана, ҳозир аниқланганидек энергияни зарурат бўлмасдан исроф қилиш ҳоллари бор, албатта, чорасини кўрамиз.

Комбинат директори С. Алиев:

— Мукофотдан маҳрум қилиб, маошини камайтириб ишдан бўшатишгача тадбирларни кўрамиз. Назоратчиларнинг келгани яхши бўлди, камчиликлар равшанроқ сезилди.

«Средазтепломонтаж» трестининг ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан комплектлаш бошқармасига келганимизда бизга ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи А. Скатин ҳамроҳ бўлди. Корхона бўлимларидан бирида 250 киловаттли трансформатор беҳуда ишлатилаётганлиги аниқланди. Нима бўпти? Кетса давлат ҳисобидан кетаркан...

Назоратчилардан бири аччиқ киноя билан, бу ускуна сигаретани ёндириш учун ишлатилаётган бўлса керак, деди. А. Скатин ҳам, корхонанинг бошқа мутахассислари ҳам хонадонларида шундай асбобларни бекорга ёқиб қўйишмайди, улар анойи эмаслар.

Назоратчиларнинг гапларини сиз кўриб турган суратлар ҳам исботлаб турибди. Энди мазкур корхоналарнинг раҳбарлари, ходимлари ҳам шу хусусда мулоҳаза юритиб кўришар.

Машҳура МИРЗАЕВА.

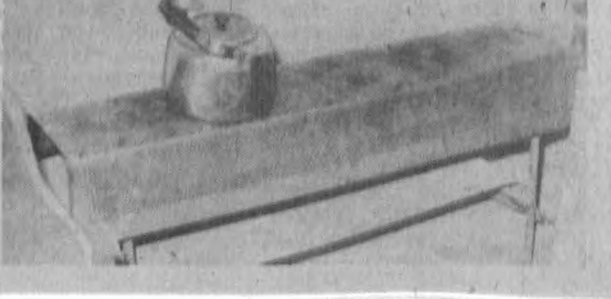

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ

* Назм чечаклари

ЧЎЛИ ИРОҚ

(ҚУРОЛДОШ ДЎСТИМ, ШИФОКОР НОСИР ХЎЖАЕВ ХОТИРАСИГА)

Кўнглим ойнасида шивирлар ўрмон,
Сирли оҳанглари тортади ўйим.
Менга чалар эди у мулки Олмон,
Жонбахш Чўли ироқ, у менинг куйим.
Қирқ бешинчи йил. Тонг. Олов сўнган жой
Ғарбий уфқда ҳали ёнарди оташ...
Энг баланд дарахтда жой изларди ой,
Унга салом айтиб чиқарди Қуёш.
Шундай фасл эди, оромбахш маврут,
Таралди ўрмондан дилрабо наво,
Тўхтаб қолдим бир зум, жанг бўлди унут,
Ўт эмас, куй билан дил кезар ҳаво.
Кетдим шошиб ўша дилбар куй томон,
Қайдан у, кимдан у, жанггоҳда нечун!
Излардим куй жоним, куйларди ўрмон,
Олис ўзга элда, мавҳум мен учун...
Сўқмоқдан ўтдиму, сокин ялангликк,
Ҳарбий шифохона бўлди намоён,
Куй янграр бир уйда, болахоналик,
Иккинчи қаватдан эшитдим шу он.
Майсазор пастда жим бемор бир талай.
Жони-ла тингларди неча тур миллат,
Бир ўзбек шифокор чалар эди най.
Куй эди мўмиё, буюк муҳаббат.
Олдинг юрагимдан дарду чарчоғим,
О, қандай буюксан, буюксан наво!
Янгрардинг жанггоҳда Чўли ироғим,
Сен соғинч дилларга нурли бир дунё.

ТЎРТЛИКЛАР

Донолар китобин қўлга олурмиз,
Оқиллар сўзини дилга олурмиз.
Бу олам вориси ҳаёт меҳридир,
Гоҳ уни кечикиб йўлга олурмиз.

* * *

Тўпларга тил кириб, ёнмасин замин,
Низолар элтмасин оташ нафасин,
Тиғ эмас, тил бўлсин ҳоким дунёда,
Унда кўрсин эллар нурли эртасин.

* * *

Камтар одам дунё посбони эрур,
Меҳнати — тақдири, имони эрур,
Ватанга хавф тушиб, сафда турганда,
Курашга чорловчи виждони эрур.

НАЗАРМАТ.

* Мукаррама Турғунбоеванинг 80 йиллиги олдидан

СЕРЖИЛО РАҚСЛАР МАЛИКАСИ

БЕБАҲО тарихий ҳужжатлар сақланадиган Ўзбекистон Республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлар Марказий Давлат архивида иш бошлаганимдан буён ҳар куни ўзим учун тарихи тахсинларга лойиқ ўзбек санъатининг кўплаб қирраларини кашф эта бошлагандайман, буюк мактаб яратган буюк санъаткорларнинг сиймолари муҳрланган суратларга қайта-қайта тикилар эканман гўёки вақт деворлари йиқилиб ўша даврларга, етук инсонларга ҳамнафас бўлгандай сезаман ўзимни.

Улар орасида сураткашнинг оддийгина кўринган касби-кори ёрдамида бизгача етиб келган ўта салоҳиятли раққоса Мукаррама Турғунбоеванинг суратлари ҳам бор.

Бу йил 80 йиллик таваллуд тўйи нишонланадиган Мукаррама опанинг суратлари унинг бутун умри давомида меҳнатсеварлик, билимдонлик ва талабчанлик билан яшаб ижод этган фидойи, ўзбек рақс санъатининг ҳақиқий намояндаси бўлганлигининг далолатидир.

Қўлимдаги мана бу сурат 1954 йили Бомбей шаҳрида тасвирга туширилган. Унда опа ўзи саҳналаштирган ҳиндча рақсни маҳаллий мухлислар синовидан ўтказаётир.

Навбатдаги сурат эса икки йил кейинроқ, яъни 1956 йили олинган. Мукаррама Турғунбоева ўша даврларда Тошкентга ташриф буюрган ҳинд раққосаларига ўзбек миллий рақсларини қунт ва меҳр билан ўргатган эдилар.

Саҳнага олиб чиққан рақслари шогирдлари ижросида ҳалигача яшаб келаётган устоз санъаткор ҳаёти ва ижодига боғлиқ манбалар Ўзбекистон Республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлар Марказий Давлат архивида жуда салмоқли ўринга эга. Улар, асосан, Мукаррама опанинг турли даврлардаги суратлари, уларнинг иштирокидаги кўплаб кинофильмлардан иборат.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, аксарият санъат ихлосмандлари Мукаррама Турғунбоевани фақат раққоса сифатида танийдилар, ваҳоланки опа ўз ижодларининг дастлабки даврларида қўшиқ ҳам куйлаганлар. Ҳозирги вақтда архивимизда Мукаррам опа ижро этган «Кўнгил», «Пахта» сингари қўшиқлар ёзилган овозли ҳужжатлар ҳам кўз қорачиғидай асраб келинмоқда.

Ўзининг катта ижрочилик маҳорати билан бутун жаҳонга ном таратган ҳақиқий маънодаги халқ артисти Мукаррама Турғунбоеванинг ижодини улкан, Самарқанд миноралари каби улуғвор тоққа меңгазгим келади. Тоғнинг салобати, юксаклиги ҳам ундан узоқлашганинг сайин янада яққолроқ намоён бўлиб бораверади. Унинг гўзал ва сержило рақслари эса машҳур раққоса санъатига нисбатан бўлган беқиёс ҳурмат, меҳр-муҳаббат тимсоли сифатида ёш рақс маликалари ижросида асрлар оша яшаб халқимиз қалбига тобора муҳрланиб бораверади...

Дилбар ЗОКИРОВА,
Ўзбекистон Республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлар Марказий Давлат архиви ходими.

СУРАТЛАРДА: халқ артисти Мукаррама Турғунбоева, 1951 йил; ўзбек санъати дарғалари Ҳалима Носирова ва Мукаррама Турғунбоева, 1938 йил; Ўзбекистон маданияти ва санъати кунлари иштирокчилари Москва кўчаларида (ўртада Мукаррама Турғунбоева), 1967 йил.

«СЎҒДИЁНА» САҲНАДА

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ Шайхонтоҳур тумани маданият уйида фаолият кўрсатаётган «Сўғдиёна» вокаль-чолғу дастаси бир неча йилдан буён ўзларининг ранг-баранг концерт дастурлари билан қўшиқ мухлислари эътиборини қозониб келаётган жамоалардан ҳисобланади. Маҳалла, корхона ва ташкилотларда илк томошаларини намойиш эта бошлаган даста бугунги кунда шаҳримиздаги кўплаб концерт залларида ўз мухлисларини хушнуд этиб келмоқда.

Яқиндагина шаҳримизда бўлиб ўтган ҳаваскор дасталар кўригида ғолибликни қўлга киритган «Сўғдиёна» ижодий жамоаси «Гулла-яшна, жон Ўзбекистон» деб номланган янги дастур тайёрлаб томошабинлар ҳукмига ҳавола этди. Ватанимизнинг бепоён, гўзал масканлари, ёшлик ва муҳаббат мавзуси тараннум этилган мазкур дастурни дастанинг бадиий раҳбари Ўткиржон Иминов саҳналаштирган. Дастурдан ўзбек миллий қўшиқлари билан бир қаторда тожик, афғон, эронча куй ва қўшиқлар ҳам ўрин олганким, бу эса дастанинг изланишлари кенг қамровли эканлигидан далолат беради.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

* Маданият масканларида

ХОРИЖДА ҲАМ ТАН ОЛИНГАН

МУХТОР Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясида 1972 йили собиқ Иттифоқ миқёсида ягона «Шарқ мусиқаси» кафедраси очилди. Мазкур кафедранинг ташкил этилиши, энг аввало, халқаро миқёсда олдинга сурила бошланган ғоя — Шарқ халқлари мусиқаларини ҳам ғарбий оврўпо, рус мусиқалари, замонавий композиторлар ижодиёти сингари умум қабул этилган дастурлар асосида ўрта ва олий мусиқа илмгоҳларида ўзлаштиришни амалга ошириш, керакли ихтисосликлар бўйича кадрлар тайёрлаш масаласи билан боғлиқ эди. Шу билан бирга, Шарқ мамлакатлари, жумладан, Марказий Осиё халқлари мусиқа меросининг тарихи, назарий асослари, мусиқий амалиётини ёритувчи қадимий ёзма манбалар ва уларда чуқур илмий-назарий даражада ёритилган мусиқий муаммоларни бевосита ўзлаштиришга қодир, яъни араб, форс, ҳинд, урду каби Шарқ тилларининг бирортасидан хабардор ва айни пайтда, замонавий мусиқашунослик мақомида билим олган мутахассисларга эҳтиёж кучайганлиги, қолаверса, миллий мусиқий меросимиз, айниқса, мураккаб унисон жанр ва турларини сақлаб қолишга қаратилган тадбирнинг зарурлиги кафедранинг ташкил этилишига сабаб бўлди. Шуниси диққатга сазоворки, ушбу кафедра намунасида 1974—75 ўқув йилида Чайковский номидаги Москва Давлат консерваториясида «Шарқ мусиқаси» бўлими, 1976 йилда Тожикистоннинг Мирзо Турсунзода номидаги санъат институтида эса худди шу номдаги кафедра очилди. Сўнгги йилларда Озарбайжон, Қозоғистон, Туркманистон каби республикаларда ҳам ушбу йўналишни жорий этишга қаратилган жиддий тадбирлар кўрилмоқдаки, бунда мазкур кафедра тажрибаси эътибор марказидадир.

«Шарқ мусиқаси» кафедрасининг асосчиси ва кўп йиллик раҳбари, санъатшунослик доктори, профессор Файзулла Кароматовнинг таъкидлашича, бош фожиа — устозона мусиқий мерос дурдоналарининг барҳаётлиги кекса устозлар умри билан бевосита боғланиб қолганлигида эди. Чунки 1940—70 йиллар давомида устозона унисон мусиқа умуман республика мусиқа билим даргоҳларининг ўқув тизимларидан бутунлай олиб ташланган эди. Шунинг учун ҳам анъанавий ўзбек миллий ижрочилиги, жумладан мақомлар, бошқа мураккаб жанрларни ёш созанда ва хонандалар кекса устозлардан ўрганиб боришлари масаласи жиддий тус олди. Ўша вақтларда кафедранинг анъанавий ижрочилик бўлимига жалб этилган Фахриддин Содиқов, Рисқи Ражабий, Маҳмуджон Муҳаммадов, Тўйчи Иноғомов, Ҳамиджон Жалолов каби атоқли устоз созандалар, Исҳоқ Ражабий каби атоқли мусиқашуносларнинг фаолиятлари самарали бўлди. Ёш мақом ижрочилари турли танловлар лауреатлари, халқаро анжуманлар, йирик концертлар қатнашчилари сифатида халқ эътиборини қозонди.

«Шарқ мусиқаси» кафедраси кўз очиб юмгунча 20 ёшга тўлибди. Шу юбилей муносабати билан яқинда Тошкент Давлат консерваториясида илмий-амалий конференция, давра суҳбати ҳамда таниқли мақом ижрочилари иштирокида концертлар бўлиб ўтди. Мазкур анжуманда Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ўқув юртлари Бошқармасининг бошлиғи К. Азимов, қардош Тожикистон Республикасидан М. Турсунзода номидаги Давлат Санъат институти, «Шарқ мусиқаси» кафедрасининг мудираси, санъатшунослик номзоди Фароғат Азизова, мазкур институт доценти, санъатшунослик номзоди Фируз Ўлмасов, америкалик мусиқашунос, ҳозирда ўзбек устозона мусиқаси билан шуғулланаётган Крейк Мэкрэн, шунингдек пойтахт ва вилоят билим даргоҳларидан меҳмонлар иштирок этдилар.

Илмий-амалий конференциянинг асосий қисми кафедра мудири, профессор Ф. М. Кароматовнинг Шарқ мусиқаси кафедрасининг 20 йиллик фаолияти якунлари ва унинг асосий вазифалари ҳақидаги маърузаси билан бошланди. Анжуман давомида Ўзбекистон халқ ҳофизи Ф. Мамадалиев ва анъанавий ижрочилик кафедраси мудири, доцент Р. Қосимов «Мусиқий меросимиз ва замонавий ижрочилик» мавзусида, Шарқ мусиқаси куллиёти декан муовини, доцент З. Орипов «Устозлар — кафедранинг илк таянчлари», санъатшунослик номзодлари, доцентлар Ф. Ўлмасов ва Р. Юнусов «Шашмақом: товуш баландлик тафаккури масаласи» ва «Мақом асослари — фани ўқув юртларида» мавзуларида, Ў. Расулов «Ўзбекистонда анъанавий ғижжак ижрочилигининг бугунги аҳволи» мавзуларидаги қизиқарли маърузалар билан қатнашиб, ўзбек анъанавий устозона мусиқаси, уни ўзлаштиришнинг бугунги кундаги аҳволи, мақом асослари, Шарқ мусиқаси кафедраси ва унинг илк таянчлари — устозлар фаолияти хусусида сўз юритдилар.

Кечга яқин Шарқ мусиқаси кафедрасининг собиқ талабалари, эндиликда эл-юрт меҳрини қозонган созанда ва хонандалар, минтақа ҳамда республика мақом ижрочилари танловларининг ғолиблари Ў. Расулов, А. Исмоилов, Ш. Мирзаев, Р. Қосимов, М. Эрматов, Ҳ. Исроилова, А. Холтожиева, А. Абдуллаев, Ш.Раззоқов ҳамда Ўзбекистон давлат телерадиокампанияси қошидаги мақомчилар дастаси, анъанавий ижрочилик кафедраси ўқитувчи ва талабалари чолғу дастаси ижросида концерт бўлиб ўтди. Мухлислар орасида Эрон, Хитой, Франциядан келган меҳмонлар ҳам бор эди.

Анжуманнинг иккинчи куни «Ўзбек мусиқа меросини махсус ўқув юртларида ўзлаштириш муаммолари» мавзусидаги давра суҳбати ўтказилди. Санъатшунослик доктори Т. Ғофурбеков, санъатшунослик номзодлари А. Низомов ва А. Назаров, ўқитувчи Ў. Расуловларнинг бастакорлар етиштириш масаласига тарихий, амалий ва назарий жиҳатдан жиддий ёндошиш, мақом йўлларини ўрганишда услубий қоришиқлик, миллий мусиқада тақлидчилик, умуман, маданий савия, устоз ва шогирд муносабатлари тўғрисида кўтарган масалалари қизғин баҳс-мунозараларга сабаб бўлди.

Давра суҳбатидан кейин кафедранинг ашулачи ва созанда талабалари ижросида концерт ҳамда дўстлик дастурхони ташкил этилди. Шу билан анжуман ўз ишини якунлади.

Хулоса қилиб айтганда, ўтказилган бу тадбирлар 20 ёшга тўлган «Шарқ мусиқаси» кафедрасининг қўлга киритган ютуқларини намойиш этиш билан бирга, унинг бажаражак вазифаларини ҳам белгилаб берди. Кафедранинг нисбатан жуда қисқа муддатда эришган ютуқлари — республикада, минтақада, шунингдек, Судан, Германия, АҚШ, Польша каби хорижий давлатларнинг бугунги мусиқий шарқшунослари орасида шу кафедра тақсимини кўрган мутахассисларнинг етакчи намояндалар сифатида танилаётганликлари, устозона мусиқамиз ижрочиларининг хорижда ҳам тан олинаётганликлари қувонарлидир.

1992—93 ўқув йилида кафедра икки анъанавий ижрочилик ва мусиқий шарқшунослик бўлимларига ажралди. Демак бўлажак санъаткор ва мусиқашунослар яна ҳам пухта билим эгаллашларига имкон туғилди.

Мустақил Ўзбекистоннинг деярли ҳамма мусиқий билим юртларида анъанавий ижрочилик бўлимларининг очила бошлангани ва уларнинг фаолиятларини йўналтиришда мазкур кафедра талабаларининг тадбиркор бўлишларига ишончимиз комил.

Ирода ДАДАЖОНОВА,
Тошкент Давлат консерваторияси толибаси.

* Қўшиқ сеҳри

ХОНИШЛАРИ ДИЛОВАР

САНЪАТКОРЛИК қонида бор, деган гап назаримда айнан Нигорага қарата айтилгандек гўё. Сабаби отаси Солижон Раҳимқуловни таништириб ўтишнинг ҳожати ҳам йўқ. У Ўзбекистон телерадиокомпаниясининг «Нур» ижодий бирлашмасида бош режиссёр. Онаси Назира Раҳимқулова эса кўп йиллар Термиз вилояти мусиқали драма театрида ишлаган. Шу боисдан қўшиқчиликка ҳавас бу қизда анча эрта уйғонган.

Умуман олганда у ҳамма қизлар қатори мактабга борган, ҳамма қатори сабоқ олган. Бироқ нимаси биландир ўз дугоналари ва тенгқурлари орасида ажралиб туради.

— Ёшлигимдан қўшиқ айтишни жуда яхши кўраман, — дейди Нигора. — Телевизор ёки овознигор орқали қандай қўшиқ янграмасин, ўша заҳоти эсда сақлаб, ҳиргойи қилиб юрардим. Айниқса, Насиба Абдуллаевага жуда-жуда ҳавасим келарди. Улардек санъаткор бўлишни орзу қилардим.

Ҳа, орзуга айб йўқ, дейди халқимиз. Инсон токи бор экан умид қилади, орзу билан яшайди. Шунинг учун қизларидаги бу истеъдодни сезган Назира опа устозларидан олган қўшиқ айтиш сирларини Нигорага ўргата бошлади. Кейинчалик Нигора акалари ва укаси кўмагида «Нигор» оилавий даста тузди. Ана шундан кейин машаққатли кунлар бошланди. Даста аъзоларининг ҳам, Нигоранинг ҳам фикру хаёли катта саҳнага чиқиш бўлиб қолди. У ўн олти ёшида санъат эшигини тақиллатиб, Ҳалима Аҳмедованинг «Кетасан» шеърини қўшиқ қилиб, катта саҳнага чиқди.

1991 йилдаги Ёш эстрада хонандаларининг Ботир Зокиров номли биринчи республика кўрик-танловида қатнашиб, «Кўрикнинг энг ёш хонандаси» совринига сазовор бўлди.

— Кўрикда иштирок этишимиздан мақсад ўзимизни синаб кўриш эди. Бироқ кўрик ғолиби бўлишни хаёлимга ҳам келтирмагандим. Ўша кунги ҳаяжонларимни тасаввур ҳам қила олмайсиз, — дейди Нигора. — Ўзингиз биласиз одил ҳакам бу — халқимиз. Улар эътиборига тушиш игна билан қудуқ қазишдек гап эканлигини ана шу кечада билдим. Ўз устимда янаям изланишим лозимлигини ана шу кўрикда сездим.

Дарҳақиқат, санъат суст-кашликни, дангасаликни ёқтирмайди. Фақат-фақат изланиш керак. Бугунги кунда Нигора Раҳимқулова репертуаридан «Кетасан», «Эй нигори нозаним» каби талайгина эстрада қўшиқлари ўрин олган.

Айни кунларда Нигора Юнус Ражабий номли мусиқа билим юртида таҳсил олиш билан бирга, бастакорлар А. Икромов ва Анор Назаровлар билан ҳамкорликда янги қўшиқлар яратмоқда.

Нигора ҳақидаги мақолага сўнгги нуқта қўйишга ҳали эрта. Сабаби унинг ҳали яратилмаган қўшиқларининг ҳаммаси олдинда. У диловар қўшиқлари билан Тамарахоним, Ҳалимахоним ва Насибахонимлар қаторидан ўрин олса ажаб эмас.

Дилдора ОРИПОВА.

* Ихчам тақриз

ИККИНЧИ ИМТИҲОН

ПАРКЕНТнинг мусаффо ҳавосидан, ўйноқи ирмоқларида шилдираб оққан сувларидан шимириб вояга етган Маҳмуд Тоҳир (Тоиров) ўз мухлислари ҳузурига иккинчи имтиҳондан ўтиш учун ташриф буюрди. Унинг яқинда чоп этилган «Биз нега учрашдик» шеърий мажмуаси аввалги «Айт энди, юрагим» тўплами сингари яхши шеърга ташна назм шайдоларига муносиб туҳфа бўлади, албатта.

Маҳмуд Тоҳир ўз шеърларида Чотқол этакларида ястаниб ётган боғлару далаларни, меҳнатсевар ҳамқишлоқларини, уларнинг қувончу ташвишларини ёниб куйлайди. Эҳтиросли сатрларни ўқир экансиз, шоирнинг юрагидаги олов сизнинг ҳам юрагингизга кўчади.

Тонгда юрагимда уйғонган армон,
Гулнинг япроғида титраб турган жон
Кўзларимга сиғмаган ер, эй осмон,
Мен сизга омонлик тилайман.
Кундуз кулиб турган бобо қуёшим,
Тунда шамчироғим, ойим—йўлдошим,
Маломат тошида қолган бу бошим,
Мен сизга омонлик тилайман.

Бу сингари ёниқ мисралар тўпламдаги ҳар бир шеърда бор. Ҳар бир шеърда муаллифнинг беором юраги намоёнки, у бўлаётган биронта воқеага лоқайд, бефарқ муносабатда бўла олмайди. «Паркентда тонг», «Капалак», «Элим», «Поклик», «Ўкинч», «Асо», «Қодирийнинг сўнгги сўзи», «Ота ноласи», «Ёмғир» каби шеърларида шоир замонга, давронга дахлдорлик туйғуларини ўртаниб назмга солади. «Ҳар бир инсон ўз давридаги юз берган жами воқеага масъул» деган фикр Маҳмуд Тоҳирнинг жуда кўп шеърларидан қизил ип бўлиб ўтади.

Маҳмуд Тоҳирнинг муҳаббат мавзусидаги шеърларини таъбир жоиз бўлса, гуллар шодаси деб аташ керак. Бу шодадаги ҳар бир гул вафонинг, армоннинг, висолнинг, ҳижроннинг рамзига ўхшайди.

Кўзларинг оташида
қоврилиб кетгай жоним,
Каломинг насимига
совриилиб кетгай жоним,
Янги тонгдан умидвор
жон сақлагай бу жоним,
Висолингга етсам, ёр,
куяр, куяр бошқалар
Ким айтибди сенга ёр,
мендек суяр бошқалар

деб нола чекса шоир қалби «Суюб кетсин бошқалар» шеърида; «Дилимдаги бир чўғсан» шеърида эса бундан ҳам ёниқ армонларини қаламга олади:

Дилимда бир чўғсан,
жоним куяди,
Сенсиз ўтган ҳар куни,
оним куяди.
Мажнун суйса Маҳмуд
каби суяди,
Назар сол оҳимдан
куйган чўлимга.

Шундай оташин олқишли сатрлар «Биз нега учрашдик қирқдан ошганда», «Соғиндим» каби шеърларда ҳам бор. Маҳмуд Тоҳирнинг қалбини ларзага солган ҳодисалар, хотиротлар жуда кўп. Унинг қалбига Бухорони ташлаб кетган лайлаклар ҳам, халқимизнинг тарихи ҳам, афғон тупроғида шаҳид бўлган навқирон ўғлон ҳам из солиб ўтган. Бир сўз билан айтганда олам унинг юрагига кириб, худди шеърларга қувлаётгандек.

Маҳмуд Тоҳирнинг китоби «Биз нега учрашдик» деб аталиши ҳам бежиз эмас. Шоир ўз ўқувчиларига эҳтирослар, ёруғликлар, эзгуликлар улашиш учун учрашди. Истаймизки, бу учрашув назм ошиқларига бир олам шодлик улашади.

Қайвар БУЛОҚ.

* Олий ўқув юртларида

ҲАЁТГА ЙЎЛЛАНМА

ҲОЗИРГИ даврни радиоэлектроникасиз тасаввур қилиш қийин. Бу соҳани ривожлантирмасдан туриб, юксак натижаларга эришиб бўлмайди. Республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритгандан кейин унга айниқса эътибор янада кучайди.

Мамлакатимиздаги қатор радиоэлектроника корхоналарига мутахассислар етказиб бериш мақсадида Тошкент Давлат техника университетида электрон асбобсозлик факультети фаолият кўрсатмоқда. Мазкур илм даргоҳида халқ хўжалигига электроника соҳасини етти тури бўйича талайгина муҳандислар етиштириб берилмоқда. Айни пайтда факультетда ўқув йили ниҳоясига етмоқда. Битирувчи курслар талабалари давлат синовларидан ўтиб, диплом ҳимоясини бошлаб юбордилар. Факультетнинг биргина радиоэлектрон воситаларни тузиш ва технологияси кафедрасининг ўзида бу йил 102 нафар йигит-қизлар таҳсил кўриб, ишлаб чиқаришга ёш мутахассис сифатида йўлланма олдилар.

Яқинда эса диплом иши ҳимоясида мазкур кафедранинг 11 нафар энг қобилиятли талабалари қатнашдилар. Уларнинг маърузалари ва саволларга берган жавоблари комиссия аъзолари томонидан юқори баҳоланди. Айниқса, бешинчи курс битирувчилари Бобур Комилов ва Алишер Абдуқодировлар диплом иши мавзуларини инглиз тилида ҳимоя қилганликлари кўпчиликда катта таассурот қолдирди.

Шунингдек, Масрур Аҳмаджонов, Баҳодир Узоқов, Суннат Обидовларнинг берган жавоблари ҳам йиғилганларга манзур бўлди. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, бу талабалар диплом олди амалиётларини турли завод, ишлаб чиқариш корхоналарида ўтказиб, ўзларининг ғоялари асосида диплом мавзуларини олгандилар. Бу эса уларнинг мустақил илмий иш қилишларига етарли асос бўлди. Уни энди ишлаб чиқаришда қўллашлари мумкин. Бу ҳақда факультет декани М. Нормуродов шундай деди:

— Талабалар диплом мавзуларини ишлаб чиқаришга боғлаган ҳолда ўзлари танлаганлар. Бу уларнинг ўз устларида ишлашни талаб қилади. Ёқланган диплом ишларининг камида 60—70 фоизи халқ хўжалигида қўлланилади.

Ҳимояларда Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ўзбекистон Фанлар академияси ихтирочилик бюроси, «Кибернетика» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа корхона, ташкилотлардан вакиллар таклиф қилинди. Улар талабалар билимига баҳо бердилар.

Назира СОДИҚОВА.

МАҚОМ КЕЧАСИ

БУГУНГИ кунда шаҳримизда катталар умумий таълими тизимига ҳам алоҳида аҳамият бериб келинмоқда. Пойтахтнинг Миробод туманида катталар таълими марказлари ҳам фаолият кўрсатмоқда.

Эндиликда бир йўла учта билим даргоҳи ана шундай марказ мақомини олди. Бешинчи сонли катталар таълими маркази ҳам давр талаблари асосида ўз ишини қайта ташкил этди.

Ўқувчиларнинг истак-ҳоҳишлари инобатга олиниб, мактабда «Муомала психологияси» қўшимча фани киритилди. Бу курс шифокорлар синфларидан ташкил топди. Бу ерда уюштирилаётган машғулотларни олиб бориш учун Тошкентдаги тиббиёт олий ўқув юртларидан малакали ўқитувчилар жалб этилмоқда.

Ўқув маркази фаолиятини янада яхшилашда Ўзбекистон «Тадбиркор аёл» ассоциацияси ҳам яқиндан туриб амалий ёрдам кўрсатмоқда. Ассоциация бизнес-коллежни очишда ҳам бош-қош бўлди. Билим даргоҳининг 9-10 синфлари ўқувчилари учун ишбилармонлик билан боғлиқ билимлар машғулотлари йўлга қўйилди. Маркетинг, ҳуқуқ пруденцияси, компьютерда иш юритиш каби билимлар амалий машғулотлар билан уйғун олиб борилмоқда.

Янги ўқув йилида эса биокимёгар лаборантларини тайёрлашга киришилади. Болалар касалликлари муолажалари билан шуғулланишга қизиқувчилар учун тиббиёт таълими жорий этилади.

Акбар АЛИЕВ.

ҚАДИМГИ Миср донишмандларидан бири «Дунёдаги барча неъматлар ичида нимани юқори баҳолайсиз?» деган саволга «Мен донни — нонни юқори баҳолайман. Нон — барча неъматларнинг султони», деб жавоб берган экан. Дарҳақиқат, ризқ-рўзимиз ичида энг улуғи, энг мўътабари — нон. У кундалик истеъмол қиладиган озиқ-овқатимизнинг 20 фоизга яқинини ташкил этади.

Қадим замонда ғалла сувда ивитилиб, тўғридан тўғри хомлигича истеъмол қилинган. Сўнгра тош кели ихтиро этилгач, донни туйиш бошланган, ҳосил бўлган ундан кулчалар пиширилган. Шундай қилиб, инсон учун энг зарур бўлган таом — нон пайдо бўлди.

Оширилган хамирдан нон тайёрлаш усули биринчи марта Мисрда бошланган, деб тахмин қилинади. Бошқа мамлакатларга ҳам шу ердан тарқалган. Ҳа, нон инсониятнинг буюк кашфиёти саналади. Ноннинг қадр-қиммати ҳаммага аён. «Нон бўлмаса эл тўймас» деган нақл бежиз айтилмаган. Абу Али ибн Сино нон ҳақида шундай деган экан: «Нон тузли, хамири яхши қилинган, тандирда яхши пиширилган бўлиши ва бир неча бор тўхтатилиб ейилиши керак».

Нон—ризқ-рўзимиз

Бозорда айтиладиган достон

Иссиқ нонни киши табиатан хуш кўрса-да, уни иссиқлигида ейиш яхши эмас. Буни замонавий тиббиёт ҳам тасдиқлайди. Янги ёпилган нон меъда фаолиятини бирдан ошириб юборади. Меъда ости безининг ўт (сафро) ажратишини кучайтиради, меъдада оғирлик сезилади, киши безовта бўлади. Баъзан соғлом кишиларда ҳам халқ ибораси билан айтганда, «жиғилдонни қайнатади». Шунинг учун ҳам меъда касалликлари — гастрит, меъда ва ўн икки бармоқли ичак яраси, сурункали панкреатит. холецистит каби дарди бор бемор иссиқ нон емагани маъқул.

Қотган нон ҳаммага фойдали ва у тез ҳазм бўлади. Шунингдек, нон кўнгилга урмайди. Хўш, нега шундай? Нон таркибида ўрни алмашмайдиган аминокислоталар бор. Ундаги оқсиллар таркибида лизин аминокислотаси озроқ, шунинг учун нон сут билан ейилса, мазали бўлади. Сутга қориб пиширилган нон тўйимли бўлади.

Нон таркибида турли углеводлар, ёғлар, дармондорининг В гуруҳи, минерал моддалардан калий, фосфор, темир ва бошқалар бўлади. Нондаги ҳужайралар ичак ҳаракатланишини кучайтиради ва бу билан овқат массасини меъда-ичак йўлидан тезроқ ўтишини таъминлайди. Шунингдек, аъзои-тандаги ортиқча холестеринни чиқариб юборишга ёрдам беради.

Семиз одамлар калорияни камайтириш учун нонни, айниқса оқ нонни камроқ еганлари маъқул. Бундай кишилар учун қора нон ейиш фойдали. Янги буғдой унидан тайёрланган нон одамни семиртиради. Эланмаган ундан қилинган нон ични юмшатади, эски қотган нон ва тоза оқ ундан ёпилган нон эса ични қотиради. Жизза, пиёз, ялпиз ва ёғ қўшиб тайёрланган нон жуда мазали бўлибгина қолмай, балки шифо ҳамдир. Кўк патир тайёрлаш учун ялпиз, отқулоқ, жағ-жағ, йўнғичқа, момақаймоқ каби кўкатлар яхшилаб ювилади ва қиймаланиб бир оз туз сепилади. Қиймага иссиқ сув қуйиб, икки-уч соат ўтгач суви сузиб олинади, кўки эса ёғда қовурилади. Кўк сувига қорилган хамир ошгач, 300 граммли зуваладардан патир ясалиб, тандирга ёпилади.

Кўк патир учун бир килограмм ун, 400 грамм кўк суви, 500 грамм хамиртуруш, икки чой қошиқ туз, таъбга кўра ёғ керак бўлади. Бундай патир кишига дармон бўлади, баҳорда «илик узилди» пайтида тавсия этилади.

Японияда яшил нон оддий ундан тайёрланади, хамирга денгиз ўтларидан олинган талқон қўшилади. Бундай нон мазали, саломатлик учун фойдалидир. У қон босими баланд кишиларга ва қалқонсимон без касаллигига дучор бўлганларга тавсия этилади.

Ҳамма халқлар нонни эъзозлаган ва эъзозлаб келишмоқда. «Ноннинг нархи пинҳон қоладиган нарса эмас. У ҳар бир бозорда айтиладиган достондир. Ноннинг шуҳрати ва бозори ўлмайди», деган экан донишманд Абу Исҳоқ Ҳаллож. Нонни бундан кейин ҳам эъзозлайлик. Ноннинг бутуни ҳам, ушоғи ҳам нон.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
фарғоналик доришунос.

Бежирим кийинишни истайсизми?

ЁЗГИ ЛИБОСЛАР

ЗАМОНГА, мавсумга, урф бўлган либосларга қараб дид билан кийиниш ҳам маданиятлиликнинг, бир белгисидир. Бироқ расм бўлган кийимларни топиб кийишга берилиб кетиш, тўғри келган кийимни ярашса-ярашмаса кийиб кетавериш кишини кулгили аҳволга солиб қўйиши мумкин.

Мана, баҳор тугаб, ёзги кийим-кечакларга ҳам ўтилмоқда. Республикамиз модалар маркази бу мавсумга катта тайёргарлик кўрди. Бу ҳақда марказ ходими, санъатшунос Нигора Муҳамедова шундай деди:

— Ҳозирги замон модаси серқирра ва сиржилодир. Кимдир ғарб урфи бўйича кийинишни хоҳласа, бошқа биров шарқ либосларига кўпроқ иштиёқманд. Шуни назарда тутиб марказимиз европа ва шарқ замонавий услубларига миллатимиз, давр ва иқлим шароитимиздан келиб чиққан ҳолда ёндашмоқда.

— Матоларни қаердан оласизлар?

— Асосан Тошкент тўқимачилик комбинатининг ип-газламалари, Наманган ва Марғилоннинг ипак матолари, яъни атлас, беқасам, шойиларидан кийимлар намунасини тайёрлаймиз. Айни пайтда етти юзга яқин киши меҳнат қиляпти. Биз республикамизнинг ўн тўртта энг йирик тикув корхоналарини либослар намунаси билан таъминлаймиз.

— Ёзги мавсумга қандай кийим-кечакларни тавсия этасиз?

— Ҳамшаҳарларимиз ва пойтахтимиз меҳмонларига бир неча туркум либослар мунтазир. Модельер-мусаввирлар Абдураим Ашўрбоев, Лариса Горденко, Лола Файзиева ва бошқалар томонидан ёшлар учун тайёрланган «Олийгоҳ», «Спорт», шунингдек «Ипак йўли», «Хоним» деб номланган либослар жуда бежирим. Бу намуналар ташкилотлар, ишлаб чиқариш корхоналарида ҳам кўрсатилади. Шуни ҳам айтиш зарурки, жамоамиз фақат кийимлар тайёрлашу намойиш қилиш билан чекланмайди. Шу билан бир қаторда одамлар ўртасида кийиниш маданияти, унинг фойдали томонлари ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилянти. Марказ қошида ташкил этилган модалар театри дам олиш кунларида ихлосмандларни янги-янги кийим намуналари билан таништириб боради.

Назира ҚУРБОН қизи.

Соғ танда—соғлом ақл

Яхши анъанага асос солинди

КЕЙИНГИ уч-тўрт йил ичида шаҳримизнинг Собир Раҳимов туманида спорт-соғломлаштириш ишлари бирмунча орқага кетганди. Ора-чора айрим тадбирлар ўтказилиб турилса-да, барибир ишнинг ўлда-жўлдалиги яққол сезилиб турарди. Албатта бунинг турли сабаблари бор. Бироқ спортга мутасадди бўлган раҳбар ишга куюнчаклик билан астойдил киришмаса бирор-бир яхши натижаларга эришиш қийин экан. Ўтган йили туман спорт комитетига самбо ва дзю-до бўйича спорт устаси, дзю-до бўйича республиканинг ўн карра чемпиони, Иттифоқ биринчиликларининг совриндори Сергей Литаев раис бўлгач, иш аста-секин ижобий томонга ўзгара бошлади. Авваламбор, туман футбол жамоаси Республика футбол чемпионатининг иккинчи босқичи командалари қаторидан ўрин олди. Агрегат заводи раҳбарияти билан корхона спорт-соғломлаштириш мажмуини ижарага бериш ҳисобига тушган маблағ жамоа харажатлари учун ажратилишига келишиб олинди. Тумандаги «Компрессор» заводи қошида қўл жанги бўйича жуда яхши тўгарак ташкил қилинди. 2-Қорақамиш даҳаси, 4-мавзеда шу атрофда истиқомат қиладиган болаларни ўзида бирлаштирган «Дўстлик» клуби очилди. Эътиборга лойиқ томони шундаки, клубда болалар фақатгина шарқ яккакурашининг энг жозибали турларидан бири — каратэ сирларини ўрганибгина қолмай, балки шарқ фалсафаси ҳамда маънавий қадриятларимизнинг асоси бўлмиш Қуръони каримдан ҳам сабоқ олмоқдалар. Тумандаги мактабларда у-шу ва таэквандо секциялари иш бошлади. Кинотехникум ва геология-қидирув техникумлари эса ўзининг маҳоратли каратэ-дочилари билан машҳур. Кейинги вақтда тумандаги 4 та велопойгачи республика терма жамоаси таркибига киритилди. Бу ишларнинг барчаси биринчи галда куюнчак раҳбар ва толмас ташкилотчи С. Литаевнинг саъй-ҳаракатлари билан амалга ошмоқда. Муваффақиятнинг яна бир сири шундаки, бошқа туманлардан фарқли ўлароқ бу ерда туман спорт комитети ва халқ таълими бўлимлари ўртасида мустаҳкам алоқалар ўрнатилган. Шу сабабдан туманда болалар ўртасида кўплаб мусобақалар ташкил қилиниб, улар уюшқоқлик билан ўтказилмоқда. Шунингдек, ёш мутахассисни туман ҳокимлиги ҳам ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқда.

Мана шундай ҳамкорликнинг меваси сифатида яқинда туманда ажойиб спорт байрами ўтказилди. Гап шундаки, туманда жисмоний тарбиячилар кунига бағишлаб илгарилари ўтказилиб туриладиган спорт байрами тикланди. Унга асосан ёш ўсмирлар жалб этилди. Туман халқ таълими ва спорт комитети бошчилигида байрамга тайёргарлик бир ой аввал бошланганди. Дастлаб мактаблар ўртасида мусобақалар ташкил этилиб, ўқувчилар орасидан энг кучлилари танлаб олинди. Натижада ушбу мусобақа маҳаллалар ва мактаб ўқувчилари ўртасидаги туман спартакиадаси янглиғ ташкил этилиб, унда тумандаги барча умумтаълим мактаблари, кинотехникум, геология-қидирув техникуми талабалари иштирок этишди. Меҳнат жамоалари орасидан эса «Миконд», агрегат ва «Компрессор» заводи спортчиларининг кўргазмали чиқишлари спорт байрамига ўзгача кўрк бағишлади.

Туман ҳокими Ҳ. М. Абдураимов байрамни очиб, ёш спортчиларга омад тилагач, ишқибозлар билан лиқ тўлган агрегат заводининг ўйингоҳида финал беллашувлари бошланди.

Спорт йўлкаларида мактабларнинг энг кучли спортчилари турли масофаларга югуриш, 4х100 эстафетаси бўйича баҳслашсалар, майдонларда эса баскетбол, футбол, арқон тортиш, стол тенниси, кураш, волейбол; шахмат-шашка мусобақалари қизиб кетди. Муҳими спартакиада болаларда катта қизиқиш уйғотди.

Қисқа масофа — 100 метрга югуриш баҳсида қизлар ва ўсмирлар ўртасида 233-мактаб ўқувчилари А. Карпова ва А. Наганевлар зафар қучишди. 4х100 эстафетасида қизлар орасида 159-мактаб спортчилари, ўсмирлар беллашувида эса 233-мактаб ёш спортчилари ғалаба қозонишди. Кураш мусобақалари ишқибозларда зўр қизиқиш уйғотди. Унда 242-мактаб ўқувчиси Анвар Йўлдошев ва Шерзод Даминов (224-мактаб) энг кучли эканликларини исбот қилишди.

134-мактабнинг ёш чарм тўпчилари футбол мусобақасида барча рақибларини доғда қолдиришган бўлса, баскетбол бўйича 278-мактаб ўсмирлари ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасидан жой олишди.

Қандай байрам куй-қўшиқларсиз ва махсус дастурсиз ўтади? Спорт байрамига маданий-оқартув техникуми халқ рақс дастасининг иштирокчилари ижросидаги жозибали рақслар, 10-олимпия ўринбосарларини тайёрлаш болалар ва ўсмирлар спорт мактаби гимнастикачилари, 159-мактаб каратэчиларининг кўргазмали чиқишлари ўзгача тароват бағишлади.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, байрамнинг ташкил этилиши ва унинг муваффақиятли ўтишида 29-мактаб (жисмоний тарбия ўқитувчиси Ш. Исроилов), 242-мактаб (В. Разинский ва Р. Шапов), 28-мактаб (Н. Наганев), 159-мактаб (К. Хуршудов), 249-мактаб (М. Кочайдо), 196-мактаб (М. Зокиров) жисмоний тарбия ўқитувчилари ўзларининг катта ҳиссасини қўшишди.

Туман халқ таълими бўлими узоқ вақт самарали меҳнат қилганлари учун 133, 16, 219, 185 ҳамда 159-мактаб жисмоний тарбия ўқитувчиларини пул мукофоти билан тақдирлади.

Мазкур спорт байрами ҳақида яна шуни ҳам айтиб ўтишимиз мумкинки, мутахассислар ва муаллимларнинг фикрича у жуда чиройли ўтди, болаларда спортга нисбатан зўр қизиқиш уйғотди. Ва якдиллик билан унинг анъанавий бўлиб қолиши ҳақида фикрлар билдирилди. Бу бундай тажриба шаҳримизнинг бошқа барча туманлари, маҳаллалари узра ёйилса мақсадга мувофиқ бўлар эди, деган хулосаларга олиб келади. Чунки болалари ёшликдан чиниқтирилиб, спортга ошно қилиб ўстирилган миллатнинг келажаги албатта порлоқ бўлади.

Дилшод ЙСРОИЛОВ,

СУРАТЛАРДА: спорт байрамидан лавҳалар.

Фахриддин Умурзоқов суратлари.

ШАРҚОНА УСУЛДАГИ МАШҚЛАР

«СПОРТ ҳаракат маданиятини тарбиялайди», деган ҳикматли гап бор. Ўзининг чуқур ва теран маънавиятига эга бўлган ўзбек халқи орасида ўтмишда шарқона ҳаракат турлари кенг тараққий этган эди. Бу жараён жисмоний тарбия ва спортга ўзига хос миллий руҳ бахш этиб келмоқда.

Ана шу кўп асрлик анъанани мустақилликка эришган бугунги кунда давом эттириш ва ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институтида қатор ибратли маърифий тадбирларга қўл урилди.

Ўзбек қизларини олий ўқув юрти қучоғига кенг жалб қилиш мақсадида махсус гуруҳ ташкил этилди. Мактабгача тарбия муассасалари учун жисмоний тарбиядан мураббийлар тайёрлаш билан бевосита шуғулланишга киришган мазкур ўзбек қизлари гуруҳи ўз ўқув режаси ва дастурига ҳам эга.

Бу ерда жисмоний тарбиянинг шарқона миллий томонларига алоҳида аҳамият берилиб, қизларда гўзаллик ва чаққонлик нафосатини тараққий эттиришнинг тавсиявий йўл-йўриқлари ҳам аниқ белгилаб олинди.

Ўзбек қизлари гуруҳи талабалари билан жисмоний тарбия машқларини олиб бориш учун аёл ўқитувчилар жалб этиладиган бўлди.

Аббос АҲМЕДОВ.

АЛП қомат йигитларни кўрганда уларнинг ортидан ҳавас (гоҳида ҳасад) билан боқиб қоладиган кўплаб ўғлонлар культуристларнинг соатлаб темир, тош кўтариб тер тўкканларини тан олгилари келмайди-ю, бўртиб турган, бамисли пўлатдан мушаклар ичилган махсус дорилар (допинг)нинг маҳсулидан ўзга нарса эмас деб ҳисоблашга ўрганиб қолганлар.

ЎН МАСЛАҲАТ

Американик мутахассислар бу фикрни инкор этиб, ҳеч қандай сунъий дори-дармонлар қабул қилмай ҳам мушаклар вазнини ошириб, уларга гўзал кўриниш бериш мумкинлигини исботловчи 10 моддадан иборат машғулот қоидаларини ишлаб чиқдилар. Улар билан танишиш культуристларнинг ўзлари ва инсоннинг номукаммал танасини гўзал санъат намунасига айлантиришга қодир эрмиш мазкур спорт тури ихлосмандлари учун ҳам қизиқарли бўлади, деган умиддамиз.

1. Оғирлик машқлари бўйича машғулотлар ҳафтада уч марта ўтказилиши, ҳар бирининг давомийлиги 60 дақиқадан ошмаслиги лозим.
2. Аввало катта мускуллар гуруҳига таъсир этувчи машқларни бажаринг.
3. Ҳар гуруҳ мускулларига оид машқлар мажмуини тўла бажариб бўлмай, навбатдагисига ўтманг.
4. Бир машғулот давомида такрорлашлар сони 8—12 мартадан ошмасин.
5. Организм машқлардан келадиган зўриқишларга дош бериши қийин бўлаётганини сезишингиз билан машғулотни маълум муддатга тўхтатинг.
6. Истеъмол қилаётган маҳсулотларингизнинг 60—70 фоизи углеводлардан иборат бўлиши керак.
7. Углеводлар қабул қилиш машғулотдан кейиноқ ёхуд икки соатдан кейин амалга оширилади.
8. Оқсиллар қабул қилиш ҳам худди шундай тартибда амалга оширилади.
9. Машғулот пайтида организмдаги сув миқдорини меъёрида тутиб туриш учун кўпроқ суюқлик ичинг.
10. Албатта, бир соат машғулот ўтказгач, бир соат дам олинг.

«Америкэн фитинесс» журналидан.

ЭШИТДИНГИЗМИ!

ЯНА БИР АРГЕНТИНАЛИК

ИТАЛИЯНИНГ «ҳавоси» Америка қитъасидан таклиф этилаётган футболчиларга ёкмаяпти чоғи. Ҳали машҳур Диего Марадонанинг наркотик моддалар ва аёлларга бўлган «суяксизлиги» ҳақидаги воқеалар билан боғлиқ эҳтирослар сусаймай туриб унинг яна бир ҳамюрти, Италиянинг «Рома» ва Аргентина терма жамоаларининг ҳужумчиси Клаудио Каниджанинг ҳам ўткир ҳиссиётлар ишқибози эканлиги маълум бўлиб қолди.

Каниджанинг мунтазам равишда наркотик моддалар истеъмол қилишга ружу қўйганлигидан хабар топган Италия футбол федерацияси уни 13 ойга майдонга тушиш ҳуқуқидан маҳрум этди.

Шариф ЗАРИПОВ.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ФАВҚУЛОДДА ҒАРОЙИБ ҚОБИЛИЯТ СОҲИБИ
БЎЛГАН
АБДУРАФИҚ ҒАФУРОВ
кўпсонли илтимосларга биноан,
бир йиллик танаффусдан сўнг яна ўзининг
СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗА БОШЛАЙДИ.

У исталган масофадан туриб таъсир кўрсатиш салоҳиятига эга. Унинг сеансларида бўлганлар турли хил касалликлардан халос бўладилар. У сиртқи сеансларда хонадонлардаги инсон саломатлигига салбий таъсир кўрсатувчи буюмлар ва илми амалларни топади ва ана шу топилган нарсаларни стол устига қўяди. Зарур ҳолларда, сиртқи сеансларда масофадан туриб ҳар хил жарроҳлик операциялари ўтказилади. Ўз хасталигидан дори-дармонларсиз фориғ бўлишни истайдиган барча кишилар учун **у 18-19 май кунлари соат 22.00 дан 22.15 гача олис масофадан туриб ўтказиладиган сиртқи таъсир сеансларини ўтказади.**

Сиртқи сеансларни қабул қилиш учун барча хоналардаги телевизор, радио, телефонларни тармоқдан узиб қўйиш, чироқларни ўчириш талаб қилинади. Ўринга ётиб, кўзингизни юмасиз ва хаёлан ўзингизнинг барча касалларингизни айтиб, Оллоҳдан дардингизга шифо бахш этишини тилаб, илтижо қиласиз. Сеанс пайтида кўзингизни очиш, танангизни қўл билан ушлаш, ўрнингиздан туриш ва чироқларни ёқиш қатъий тақиқланади. Сеанс олдидан устига дастурхон ёзилган битта столни бўшатиб, зиёнли нарсалар учун тайёрлаб қўйилади ва сеанс тугаган заҳоти стол устида бирон нарса бор-йўқлигини, шунингдек, танангизда чандиқлар бор-йўқлигини текшириб кўриш лозим.

Сеанс пайтида касалликларнинг турига қараб; Сиз иссиқлик, санчиш, чайқалиш, уқалаш, вазнсизлик, йиғи, кулги ёки уйқу ва ҳоказо ҳолатларини ҳис қилишингиз мумкин.

Юзма-юз сеансларда ҳозир бўлган ҳар бир киши ўз касалликларидан халос бўлади ва ана шу сеансларда қатнашмаётган яқин қариндошлари ва танишларидан ўзи танлаган икки кишининг ҳам дарди аришига сиртдан сабабчи бўлади.

Сеанслар курси давомида ўзини ва яқин кишиларини турли хил хасталиклардан фориғ этиш истагидаги барча кишилар ўз аждодларидан фавқулодда ғаройиб хислатларни мерос қилиб олган, қадимий шарқона соғломлаштириш усулларини эгаллаган моҳир табиб ҳузурига ташриф буюришлари мумкин.

Юзма-юз сеанслар Тошкент давлат цирки биносида 9 ва 13 ИЮНЬ кунлари соат 12.00 ва 18.00 да ўтказилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

Ўзбекистон пайчилик тижорат саноат-қурилиш банкининг
ТОШКЕНТ ШАҲАР БЎЛИМИ
танлов асосида олий маълумотли, 25 дан 35 ёшгача бўлган, иложи борича давлат тилини биладиган, ишлаб чиқаришда 5 йилдан кам ишламаган ИҚТИСОДЧИЛАР ВА ҲИСОБЧИЛАРНИ Тошкент шаҳар банк бўлимларида
ИШЛАШ УЧУН ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Ўртача ойлик маош 17000 дан 23000 сўмгача.

Манзилимиз: Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 5-уй.
Маълумотлар олиш учун телефон: 33-95-68 (ходимлар бўлими).

«ЭЛЕКТРОНИКА»

«ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМАЛИ ДЎКОН-САЛОНИ

ташкилотлар, кичик корхоналар, фермер хўжаликларига барча турдаги компьютерлар учун иккиёқлама, икки қават қалинликдаги юқори сифатли дискетлар; Американинг машҳур МВ фирмасида чиқарилган калькуляторлар, сут таркибидаги ёғнинг масса улушини ўлчовчи мосламалар, кашшофлар оромгоҳлари учун «ХАЗИНА» («Клад») ўйин автоматларини тавсия қилади.

Ҳақ тўлаш усули — турлича.

Манзилимиз: 700000, Гоголь кўчаси, 38-уй. Телефон: — 33-68-60.

«ТЎҚИМАЧИ»
МАДАНИЯТ ВА МАЪНАВИЯТ МАРКАЗИ
1993—94 ўқув йилига
енгил автомобилларни таъмирловчи авточилангарлар тайёрлайдиган пулли курсларга ва манзарали пардоз-андоз ва макияж бўйича тезлаштирилган
КУРСЛАРГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, 100-алоқа бўлими, Бобур кўчаси, 45-уй, 42-хона. Телефонлар: 53-36-08, 53-36-34.

Тошкент Давлат техника дорилфунуни электрон асбобсозлик факультети жамоаси «Радиоэлектрон воситаларни тузиш ва уларнинг технологияси» таҳсилгоҳининг мудири, доцент А. А. Абдуқаюмовга онаси
Марҳамат ТОШМУҲАМЕДОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

С. Раҳимов туман халқ таълими бўлими, 249-ўрта мактаб жамоаси ва раҳбарияти шу мактаб ўқитувчиси
Муқаддам Саъдуллаевна АЛОВУТДИНОВАнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг Маданият саройи жамоаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ҳусан Носировга отаси
Мансур НОСИРОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

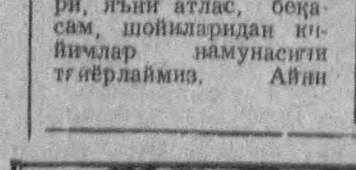

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй. Буюртма Г—120. 19899 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30

■ Босмага берилди 11.30.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Буюртма Г—226. 19919 нусхада